OPUSCOLI

RACCOLTI DALL' ABATE

DOMENICO CAPRETTA

DI

CENEDA

Volume **26**

Digitized by Google

Schedati i n: 7. 12. 16.

Schedati n: 1-1[illegible], 15 16
19 - 23

[illegible] 102. 1-24

Digitized by Google

ACTA
A SANCTISSIMO PATRE
ET DOMINO NOSTRO
PIO
DIVINA PROVIDENTIA
PAPA SEXTO
CAUSA ITINERIS SUI VINDOBONENSIS
ANNO MDCCLXXXII.

ROMÆ MDCCLXXXII.

Ex Typographia Reverendæ Cameræ Apoſtolicæ.

Digitized by Google

Digitized by Google

ALLOCUTIO
HABITA IN CONSISTORIO SECRETO
Die XXV. Februarii MDCCLXXXII.

VENERABILES FRATRES

Postulat a Nobis hoc tempore Apoſtolici Miniſterii ratio, ut Vindobonam proficiſcamur; quod iter cum propediem in Domino ſuſcepturi ſimus, a Vobiſque VV. FF. aliquod per tempus abfuturi, voluntatem hanc Noſtram Vobiſcum & cum ampliſſimo veſtro Collegio communicamus, ut ſingularis Noſter in ipſum amor, mutuaque animorum conjunctio a Nobis efflagitat. Quo officio dum erga Vos ſtudioſe fungimur, illud etiam, ne ignoretis, adjungimus, quam ob cauſam neminem ex Vobis in hujus iti-

neris Noſtri, laboriſque ſocietatem aſſumamus: primum quidem parvo Nos uſuros apparatu comitatuque in Eccleſiaſticæ Perſonæ modum jam declaravimus: deinde id omne quodcumque ſubeundum erit incommodi, in Noſmet ipſos tantummodo ſuſcipere pro impoſita Nobis ſollicitudine ſtatuimus: demum perdifficilis ac perquam ingrata Nobis eſſet paucorum electio, cæterorum vero quædam, ut videri poſſet, rejectio, cum pari ſimus in ſingulos ex Vobis ſtudio exiſtimatione atque amore propenſi. Certiores porro Vos facimus VV. FF. datas a Nobis eſſe peculiares in forma Brevis Litteras, in iiſque decretum ac declaratum, Curiam, & Cauſarum Audientiam una cum omnibus Noſtris & Sanctæ hujus Sedis Adminiſtris poſt Noſtrum ex Urbe diſceſſum in eo ſtatu actuque, quo nunc ſunt, remanſuras; iiſque per Noſtrum Chirographum conceſſas eſſe facultates Nobis reſervatas, cum certi plane ſimus pro perſpecta cujuſque fide neminem iis eſſe abuſurum. Cumque moriendi neceſſitatem omnibus impoſitam, diemque mortis incertam eſſe, ac quotidiana humanæ vitæ imminere pericula conſideremus, nequaquam item prætermittendum duximus, ut Pontificia Comitia, ſi quid abſentibus Nobis humanitus acciderit, Romæ habenda ſanciremus. Quod reliquum eſt, a Vobis vehementer petimus ac flagitamus, ut qua ſemper fuiſtis in Nos voluntate, eandem nunc præcipue exhibeatis, Noſque abſentes multo enixius Omnipotenti Deo, ac Domino Noſtro Jeſu Chriſto, ejuſque Glorioſiſſimæ Virgini Matri, ac Beato Apoſtolo Petro commendare non intermittatis, iiſque iter Noſtrum proſequamini votis, ut ſuſcepta hujuſmodi conſilia rata eſſe Deo juvante poſſint, utque incommoda hæc laboreſque Noſtros optatiſſimus exitus per illius miſerationem conſequatur.

HOMI-

Digitized by Google

H O M I L I A

HABITA INTER MISSARUM SOLEMNIA

IN METROPOLITANA ECCLESIA VINDOBONENSI

Die Dominica Reſurrectionis Domini Noſtri Jesu Christi
XXXI. Martii MDCCLXXXII.

GLORIOSA DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI RESURRECTIO, fidei noſtræ præſtitit documentum, ut corporum Reſurrectionem in ſe credant membra, quæ præceſſit in Capite.; ac corruptibile corpus, mutabile per ætates, per defectiones, abſortis per mortem cupiditatibus, & ærumnis, induat immortalitatem. „ Quam enim cauſam moriendi Chriſtus ha-
„ buiſſet, niſi habuiſſet & cauſam reſurgendi? & ſi Nobis
„ non reſurrexit, utique non reſurrexit, qui ſibi cur reſurge-

ret

„ ret, non habebat *. „ De Matre traxit, quod mortem ſubiit, a Patre detulit, quod mortuum ſuſcitavit. Abdita erat in carne præſentia Majeſtatis, & in carnis infirmitate virtus latebat Divinitatis. Ineffabile hoc donum fuit, ac idcirco exultet caro noſtra, quæ vere terra eſt, ſed glorificata per Chriſtum quandam Divinitatis ſocietatem emeruit: ac morte a Nobis depulſa Infernus tyrannicam dominationem amiſit, & humanum genus jam peccati lege prædamnatum dono gratiæ regenerari docetur. Credatur plane Reſurrectionis noſtræ Dogma ex Oraculis Prophetarum, ex Evangelio, ex Chriſti Domini exemplis, qui Lazarum clamavit ex monumento, qui adoleſcentem matri viduæ reſtituit, qui Archisynagogi filiam ad vitam revocavit, ut futuræ reſurrectionis veritatem roboraret. Erubeſcant igitur & confundantur, qui audacter etiam hodie veritatem Dominicæ, & noſtræ Reſurrectionis (ut plures fortaſſe veſtrum non latet) in dubium revocare, & laceſſere non verentur. Nam dum ſtudent Divina conſilia terreno ſenſu detorquere, miſere deſipiunt, & juxta ſermonem propheticum abominabiles facti ſunt in ſtudiis ſuis. Deſinant illi propterea, ſe in Eccleſia nobiſcum eſſe gloriari, quoniam in Congregatione Sanctorum poſt Reſurrectionem eſſe non poterunt.

Audiant Nos modo Filii ſæculi, audiant paleæ in myſtica area Eccleſiæ cum granis commixtæ; quod ſi Nos audient, paleæ amplius non erunt. Elegit enim Deus per os Noſtrum audire gentes Verbum Evangelii, & credere. Jeſus Chriſtus Dei Filius univerſam Mundi faciem diabolicis impietatibus inquinatam Divino immaculati Corporis ſui cruore deterſit. Vos igitur agnita fidei noſtræ veritate, rejectiſque Magiſtrorum impietatis deliriis, carnis Reſurrectionem ſimplicitate credite parvulorum, qui divinæ voluntati non parant argumenta, ſed fidem; jam nunc animum illuc intendite, ad capienda & tenenda dona gloriæ Jeſu Chriſti, ut

* S. Ambroſ. de Fide Reſurrection. num. 90. & 102. Tom. 4. Oper. edit. Venet. 1751. pag. 227. & 231.

Digitized by Google

ut Fides vitam veſtram muniat, atque a Fide vita non diſcrepet. Propterea, Dilectiſſimi, gloriemur munere Dominicæ Paſſionis, quæ Nos in ſalutem, & in jus paternæ pietatis vindicavit. Plurima quidem a Nobis explicanda eſſent Myſteria Dominicæ Reſurrectionis, quemadmodum Chriſtus Deus, qui a Patre non receſſit, in utero carnem acceperit, mortuuſque ſit, & de ſepulchro ſurrexerit: Quid ſibi velit adventus Mulierum ad monumentum: Quid terræmotus magnus: Quid Angeli deſcenſus: Quid revolutio lapidis: aliaque plura, quæ tum vetera, tum nova Myſteria complectuntur; at nimis ſermo procederet, iiſque exponendis pro temporis anguſtia prohibemur. Satis quidem eſt, Dilectiſſimi, Vos monuiſſe, quod hodie Fides Eccleſiæ confirmata eſt in Chriſto, & ſi in Adam omnes moriuntur, ita & in illo omnes vivificabuntur. Si olim in Ægypto per Agni victimam Paſchale Sacramentum myſtice peragebatur, nunc per Evangelium, Divinæ Reſurrectionis dies celebratur. Illic Ovis de Ovili, hic ipſe Paſtor immolatur. Hinc tenebroſa Judæorum turba, quæ crucis virtutem enervare, ac opus ſalutis imperfectum reddere ſatagebat, Redemptorem inſtigabat, ut de cruce deſcenderet. Sed ipſe tempus patiendi complere voluit, quo paſſio conſumaretur, ut Nobis documenta relinqueret, non eſſe tempus pœnitentiæ intercipiendum, nec denuo ad ſæculi delicias revertendum. Hinc in hodierna S. Evangelii lectione, non ſolum annunciatur, quod Chriſtus reſurrexit, ſed additur, „Non eſt hic, ecce locus ubi poſuerunt eum„; ut nos inſtrueremur, quod vere non reſurgit, qui adhuc permanet, ubi mortuus fuerat, neque qui in id amat recidere, unde ſurrexit.

Oportet in cruce noſtra perſeverare, donec requieſcamus a laboribus noſtris, neque retro, & in terram Ægypti reſpicere fas eſt, ne pedes per compunctionem lotos iterum inquinemus. Et ſicut Redemptor noſter prodeſſe, ac placere Nobis moriendo voluit, ita noſtrum eſt ei non diſplicere vivendo. Ne terreant vos quæſo actæ jam vitæ inquinamenta.

Digitized by Google

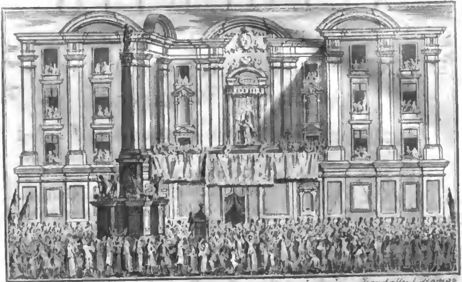
Etenim vel unius meritum confeſſionis cuncta Latronis rogantis ſcelera diſpunxit, in quo uberior fuit gratia, quam precatio. Nemo propterea eſſe debet, qui de miſericordia, & gratia deſperet, modo repudiatis erroribus fides Latronis ſuccedat. Bonus Paſtor venit ad colles & montes, ut Ovem errantem inveniret. Eam vero cum invenit, iisdem ſubvexit humeris, quibus & crucis lignum ſuſtulit, eoque in ordine collocavit, ubi aliæ erant, quæ nunquam ab ovili deſciverant. Nonne ipſe Magiſter eſt, qui pacem Diſcipulo proditori non negavit? Se enim oſtendit, ut Deum ad remittendum, ut Sponſum ad amandum, ut Agnum ad expiandum. Sanguinem dedit in redemptionem, & ſimul aquam effudit de latere ſuo in ablutionem. Ita Sanguis redemit, ut peccatum non regnet in corpore noſtro, & ſic aqua abluit a peccatis, quæ antea commiſimus. Sacrilegum plane facinus eſſet, ſi pœnitentia veſtra ex quadam ſimulatione, & ſola temporis procederet conſuetudine, quia irriſor eſſet, & non pœnitens, qui ea adhuc agere pergeret, quæ flere non deſinit. Aliter dies hæc reconciliationis, & pacis in ruinam, & perniciem veſtram verteretur; voſque procul dubio ſocii Judæ efficeremini, in quem Satanas intravit poſt bucellam. Eos tamen, qui per fragilitatem ſæpe in multis offendunt, frequenti oportet contritione, & ablutione reparari. Quemadmodum Eliſæus præcepit Nahamano leproſo, ut ſepties in Jordane mergeretur, atque ita mundatus a lepra convaleſceret.

Tota ergo mentis acie ad illuſtre Reſurrectionis trophæum intendite, ac per veram compunctionem omne antiquæ cupiditatis veſtigium abſtergite, ne quod donavit Dei gratia, Diaboli furetur invidia. Aſcendite Filii per humilitatem ad ſublimia; Nam qui aliter pergit, ruit potius, quam aſcendit. Nunc denique Paſcha celebrabitis, ſi ſenſus veſtri Dominicum Panem redolentes, nulla Dæmonis aſperſione coaleſcant, & nullæ malarum cogitationum tenebræ in cordibus veſtris tanti Sacramenti lumen obnubilent. Nemo enim poteſt cum Diabolo ſcelerum habere conſortium, ſimulque

My-

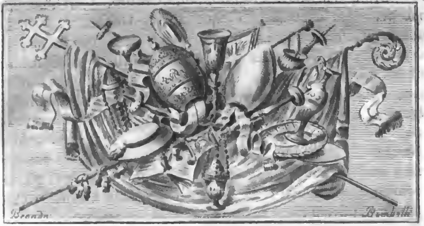
Digitized by Google

Myſterium ſanctitatis celebrare cum Chriſto . Curramus itaque per viam mandatorum , qua ab eo trahimur , & oculi noſtri ſint ſemper ad Dominum, ut ipſe de laqueo evellat pedes noſtros . Gaudemus vos excitaſſe ad digne ſuſcipiendas obſervationes ſanctas , a quibus totum pendet opus ſalutis animarum . Sed monere ſimul non deſinimus , ut hodiernam lætitiam cum mœrore conjungatis , ut mœror ſit pro peccatis , lætitia pro parata æterna jucunditate . Jam vero anima Noſtra conglutinata eſt animabus veſtris , & pares animos fecit parilitas charitatis , ut ſic vobiſcum in cæleſti gloria conſtituamur. Quod Deus concedat per Jeſum Chriſtum Dominum Noſtrum .

Barbazza inv.

 ALLO-

ALLOCUTIO

HABITA IN PUBLICO CONSISTORIO

VINDOBONÆ IN AULA IMPERIALI

Die XIX. Aprilis MDCCLXXXII.

ANTEQUAM Conſiſtoriali huic actioni finem imponamus, quæ latere neminem oportet, ex hoc loco præterire ſilentio nolumus. Gratum quippe Nobis fuit, Imperatoriam Majeſtatem, quam ſemper magni fecimus, coram intueri, ipſumque Cæſarem peramanter complecti. Pro muneris Noſtri ratione ſæpe Eum alloquuti ſumus, & plurimum in Eo urbanitatis, qua Nos Auguſto Domicilio ſuo honorifice excepit, & liberali quotidie officio habuit, ſingularem quoque in Deum devotionem, præſtantiam ingenii, ſummumque in rebus agendis ſtudium admirari debuimus. Neque minori ſolatio Paternum animum Noſtrum erexit pie-

tas

Digitized by Google

tas & religio, quam in ſplendida hac Urbe, & populis in itinere Nobis occurrentibus ſartam incorruptamque manere cognovimus. Quare non modo eam laudare, ſed aſſiduis etiam orationibus precibuſque Noſtris fovere nunquam prætermittemus, Imo Deum Optimum Maximum vehementer obſecramus, ut qui ad ſe tendentes non deſerit, eos in ſancto propoſito confirmet, ac uberi cæleſtium Benedictionum rore perfundat.

DEPU-

Digitized by Google

DEPUTATORUM A SENATU AUGUSTANO

Ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum PP.

ORATIO

Habita die ſecunda Maij MDCCLXXXII.

BEATISSIME PATER

AC PRINCEPS POTENTISSIME.

LUSTRA ſex, & ſeptem effluxere ſecula, ex quo Auguſtæ contigit adorare ſua intra mœnia Summum Pontificem Leonem IX; hodie PIUM SEXTUM Nobis venerari licuiſſe ſera invidebit poſteritas, utrumque Sidus Romanæ Sedis præſtantiſſimum, utrumque Sanctum, utrumque amicum Cæſaris, amorem Principum, admirationem Orbis, Supremo Chriſti in Terris Vicario, & Principi potentiſſimo congruos exhibendo honores, & profundiſſimam manifeſtando lætitiam longiſſime impares, in Sereniſſimi Electoris, & Archipræſulis Trevirenſis, & Epiſcopi Auguſtani pietatem, munificentiam, & facultates principes ſe devotiſſime reponentes Duumviri, Conſules, & Senatus, Domini, ac Superiores Noſtri, injunxere Nobis, ut ad Pedes Sanctitatis & Celſitudinis Veſtræ provoluti, gratias pro glorioſiſſimo adventu in Auguſtam perſolvamus humillimas, ſubjectionem profiteamur fideliſſimam, & venerationem ſubmiſſiſſimam, ſimulque dona pro more Statûs Summis deſtinata Regibus offeramus, ac pro inconcuſſa in longævitatem ſalute, pro omnimoda felicitate principali, pro gloria ſupereminenti, & tranquillitate, & incremento utriuſque Regni votis concludamus obſequioſiſſimis, devotiſſimis, humillimis, Benedictionem Apoſtolicam, ſummam gratiam & clementiam in univerſos cum Senatu Cives ſubmiſſiſſime exorantes.

RE-

Digitized by Google

RESPONSIO
AD AUGUSTANOS DEPUTATOS

PEREGREGIAM obſequii Veſtri ſignificationem libenter intelleximus, & grato animo accipimus. Noſtri huc acceſſus ratio ex repetitis officiis eximii Principis Electoris Trevirenſis Epiſcopi veſtri proceſſit, qui ob maximas virtutes ſuas, præclaraque in Romanam Cathedram, & in Nos merita eſt ſane Nobis, uti debet eſſe, cariſſimus; ejuſque Nos idcirco dignitatis ac amplitudinis plurimam ſemper rationem habebimus.

Jucundum quoque fuit inſpicere florentiſſimam hanc Urbem pulcherrimorum Ædificiorum frequentia, commercii-que opportunitate conſpicuam. Jam in ipſa gratiarum actione, quas Vobis referimus pro hoc luculento officio veſtro, proque donis à Statu decretis Deum Optimum Maximum precamur, ut qui ſunt Cives & Domeſtici Dei, in ejus cultu cum fervore concreſcant; Qui vero ſunt hoſpites & advenæ, ſpiritu ſuæ claritatis illuſtrentur, & in viam ſalutis adducantur, * ut Nos æque omnes complecti poſſe gaudeamus.

---

* Quas hoſpitum, & advenarum voces B. Paulus Apoſtolus in Epiſt. ad Epheſ. Cap. 2. applicuit Judæis, & Gentilibus ante receptum Evangelium, extendunt SS. Patres ad omnes, qui cæleſtem civitatem non ſunt aſſequuturi, ut S. Jo. Chryſoſtom. Homil. 6. Litter. B. in eamdem Epiſt. Theophilact. ibid. Cap. 2. Num. 19.

ALLO-

ALLOCUTIO
HABITA IN SACRARIO ECCLESIÆ ARCHIEPISCOPALIS FERRARIENSIS

Die XXII. Maij MDCCLXXXII.

VENERABILES FRATRES.

IN Conſiſtorio Secreto, quod habuimus in Palatio Quirinali die XII. Julii MDCCLXXIX. duos creavimus S. R. E. Presbyteros Cardinales, quorum unum tunc enunciavimus Cardinalem Franciſcum Herzan: Alterum vero in pectore reſervavimus arbitrio Noſtro quandocumque declarandum, iſque fuit Alexander de Matthæis Archiepiſcopus Ferrarienſis. Tot ſunt ſpectata ipſius merita, quibus per quinquennium & ultra Ferrariæ Diœceſim mirifica probitate, prudentia, caritateque gubernat, ut diutius ab incerto inclinantis Vitæ Noſtræ progreſſu pendere non debeat ipſi decreta ad Cardinalatum provectio. Quare tranſitus Noſter per hanc Civitatem opportunam præbet occaſionem, ut ad gloriam Omni-

Digitized by Google

Omnipotentis Dei, Sanctæque Romanæ Eccleſiæ utilitatem, ac decus, palam evulgemus, & publicemus ejus adlectionem in ampliſſimum Fraternitatum Veſtrarum Collegium.

Quid Vobis videtur?

Auctoritate Omnipotentis Dei, Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, ac Noſtra declaramus S. R. E. Presbyterum Cardinalem præfatum Alexandrum de Matthæis cum derogationibus & clauſulis neceſſariis & opportunis. In Nomine Patris ✠, & Filii ✠, & Spiritus ✠ Sancti. Amen.

HOMI-

Digitized by Google

H O M I L I A

Habita Die XXVIII. Maij MDCCLXXXII.

IN CONSECRATIONE ECCLESIÆ CATHEDRALIS C O R N E L I E N S I S .

SI Cathedralis Eccleſia, quum proprius conſecratur Epiſcopus, tota feſtiva, & compta procedit, ac vario ſeſe decorans ornatu, lætitiam producit in conſpectum omnium Filiorum ſuorum, ut eximius Doctor Chryſologus veſter commemorat: * jam hodie ipſa, Dilectiſſimi, longe majori exultat gaudio; quoniam non ſponſi, neque filii, germiniſque ſui conſecratio peragitur, ſed proprius ejus Natalis dies celebratur. Quare multo potiori ratione nunc plenum amoris ſinum aperit, maternos extendit amplexus, ac divinis in Canticis pſallit, ut omnes ad congaudendum ſibi gremio caritatis includat. Atque

* Serm. 130. edit. Auguſt. Vindelic. 1758.

Atque hic opportunum videtur, ut in memoriam vobis revocemus, qui vetuſti hujus Templi ſtatus fuerit, plane anguſti, & ſquallidi, ut tanto magis percipiatis, quam ſplendidam modo, ac decoram in faciem abjecta jam vetuſtate converſum ſit. Sæculo duodecimo Henricus Epiſcopus hujus nominis ſecundus Eccleſiam Cathedralem Cornelienſem a proximo S. Caſſiani Oppido ad novam tranſtulit Civitatem. Epiſcopus vero Sinibaldus die XXIV. Octobris Anni MCCLXXI. eam ſolemniter conſecravit in honorem ejusdem S. Martyris, de cujus origine, & Epiſcopatu difficiles repeti quæſtiones audivimus in Civitate Brixinienſi, quum ibi a Germania reduces in Epiſcopio conſiſteremus. Ab eo ſæculo Templum ſæpe reparatum, auctumque fuerat, & præſertim a tribus Epiſcopis civibus noſtris Jacobo nimirum Paſſarella, qui ſacrarium adjecit, & turrim campanariam abſolvit, atque a Hieronymo Cardinali Dandino, qui magnum fornicem, quo tota Eccleſia tegebatur, ſuper imponendum curavit, addiditque ornamenta Choro, quæ poſtea Anaſtaſius Ubertus ejus Fratris Filius, & in Epiſcopatu ex reſignatione ſucceſſor, perfecit. Nihilominus pro antiquitate, ac injuria temporis ad deformitatem fere pervenerat. Qua de re alter Cæſenas, qui veſter nunc adeſt Epiſcopus, animo roboratus vetuſtum Templum ſolo æquandum, ac novum in ampliorem elegantioremque formam extruendum a fundamentis conſtituit. Nobile, ac ſumptuoſum opus auſpicatiſſime incæpit, idemque numeris omnibus abſolvit. Alii Prædeceſſores ſui eidem operi manus admovere fortaſſe cogitarunt, Sed illud vidimus contigiſſe, quod accidit Davidi, qui ductus ſola quadam religioſa cogitatione, cæpit moveri, ut Altiſſimo Domum ædificaret in terris, ſed gloria operis reſervata fuit Regio Filio Salomoni. Hinc jure quodam proprio conſecrari hæc a nobis debuit Eccleſia, tamquam opus illius, quicum non modo Patria, ſed ſanguinis neceſſitudine conjuncti ſumus.

Advertite ergo animum ad novum ejus fulgentem ſtatum, qui ſanctitatem ſpirat, voſque excitat, ut a terrenis

rebus

rebus abſtracti ad cæleſtia rapiamini. Hic, ait Chryſoſtomus, Prophetæ clamant, hic Apoſtoli Evangelium prædicant, hic Chriſtus in medio ſtat, hic Pater ſuſcipit, quæ fiunt, hic Spiritus Sanctus lætitiam ſuam impertit. Templum enim de lignis, & lapidibus eſt ædificatum, ſed ut Templa Dei viventis ibi congregentur; quoniam non ſolum in manufactis habitat Deus, ſed magis in anima ad ſui imaginem manu ipſius artificis condita. Si igitur Templum Dei eſſe meruiſtis, frequenter ad lapideam hanc Eccleſiam convenite, ut animas veſtras inſimul conſecretis; exaudiet enim Deus orantes in loco iſto. Non itaque perraro ad eam accedite, nec ſolum quando prurientes voces, ac bene ſonantia perſtrepunt inſtrumenta, vel quando major Populi eſt frequentia, ut ab aliis videamini, aut venuſtas formas conſpiciatis. Audite Chryſologum clamantem: quid eſt, quod Eccleſiam mane nolumus intrare: quid eſt, quod matutina prece totius diei cuſtodiam nolumus *poſtulare*: quid eſt, quod homini adſtare toto tempore libet, & Deo adſiſtere, nec puncto libet? * Abſint a vobis detractiones, faſtus immodeſtiæ, conſerti ſermones, ne Templa veſtra profanetis. Fœminæ vero, quæ ſæpe in Eccleſiis immorantur, ut ſeducant, primæ currant ad lacrymas, quæ priores cucurrerunt ad lapſum; ſequantur exemplum Matris Divi Gregorii Nazianzeni, ** in qua tantus pietatis, & devotionis fervor eſt inventus „ ut in ſacris conventibus „ nunquam illius vox audita ſit, neceſſaria tantum & myſti- „ ca excepta.... Nunquam venerandæ Menſæ terga obver- „ terit, nec in divinum pavimentum expuerit „ Veniet ad vos Redemptor noſter mille Angelorum Cohortibus circumdatus, ut vos paſcat, & carnibus ſuis nutriat: occurrite illi in Templo, ac in ipſo ſtatim ingreſſu ſupplices orate, ut ſuo ſemper cultui reſervemini, & miſericordiæ ſuæ aquis vos abluat, nihilque inſideat, quod Divinam dedeceat Majeſtatem. Cavete, ne murmur quidem audiatur lamentabilis vocis, quæ per Pro-

* Serm. 43.

** Orat. 19. in funer. Patris num. 10. Tom. I.

Prophetam Jeremiam inſonuit „ Quid eſt, quod Dilectus meus „ in Domo mea fecit ſcelera multa „ Et tamen oculi Domini ſemper aperti ſunt , & ad humilium preces aures erectæ : hic pauper intrabit , & Dominus ſublevabit inopiam : Accedet afflictus , & conſolabitur : Hic elationis ſpiritus debellabitur : Hic iracundiæ calor moderabitur : Hic æſtus incontinentiæ temperabitur : Et quid orantibus non dabit Dominus , eloquitur veſter Chryſologus , qui ſeipſum non petentibus dedit , aut in reſpondendo quam faciet moram , qui in dictandis precibus vota ſupplicum ſic prævenit ? * Sed ſi ſurdæ factæ ſunt aures ejus , vos eas occluſiſtis , quia non diſciplina humilitatis , & timoris , ſed inflato corde poſtulaſtis . Atque ut jam hic cetera prætereamus , illud tamen repetere , voſque in Domino hortari non deſinimus , ut ſpecioſam hanc Eccleſiam diligatis ea charitate , qua eam dilexit Chryſologus veſter , qui profeſſus eſt „ Omnibus quidem Eccleſiis venerationem & fide- „ liſſimam me debere ſervitutem profiteor , ſed Cornelienſi Ec- „ cleſiæ inſervire peculiarius , ipſius amore compellor ; Corne- „ lius namque beatiſſimæ memoriæ Pater mihi fuit , ipſe me „ per Evangelium genuit , ipſe pius piiſſime enutrivit , ipſe „ ſanctus ſancta inſtituit ſervitute ; ipſe ſacris obtulit , & con- „ ſecravit altaribus , & ideo mihi clarum & colendum mira- „ bile Cornelii nomen : amor ergo me compellit Cornelienſis „ Eccleſiæ deſideriis deſideranter occurrere „ . ** Nonne & vos paria recepiſtis beneficia ? Inſpicite ſacrum Lavacrum , quo regenerati fuiſtis ad gratiam : Tribunalia Pœnitentiæ , quibus vos Deus ſuſcitavit per veniam : Altaria , in quibus Hoſtia ſalutaris fuit pro vobis oblata : Cathedram veritatis , è qua cæleſtis doctrinæ pabulo fuiſtis enutriti ; Sepulchra majorum , quibus mortis pavor reddidit futuræ vitæ ſecuritatem : Civium veſtrorum Chryſologi , Maurelii , Projecti , & Donati Exuvias , qui preces , & vota veſtra ſuis interceſſionibus divinæ obtulerunt Majeſtati . Ipſis acceptum referre vos oportet , quod

B inter

* Serm. 67.

** Serm. 165. omn. ex præcitat. edit.

Digitized by Google

inter noviſſimos concuſſæ terræ fragores, qui finitima loca, & Civitates devaſtarunt, vos ſola Divina voce moniti, incolumes cum domibus veſtris præſervati fuiſtis. Quis ergo ex vobis amantiſſimæ Matri, propitiis Civibus cultum non exhibebit humili corde, demiſſis oculis, gratiſque gemitibus, ne ſupra vos renovetur exemplum ſeveræ, promptæque vindictæ, quam Chriſtus Dominus exercuit in Judaico Templo contra ementes, & vendentes in illo? Quod Deus avertat.

HOMI-

Digitized by Google

HOMILIA

HABITA DOMINICA II. POST PENTECOSTEN

Die II. Junii MDCCLXXXII.

IN CONSECRATIONE ECCLESIÆ

FF. Servorum Beatæ Mariæ Virginis Cæsenæ.

JUCUNDO animo nacti ſumus occaſionem, quæ Nobis à Germania redeuntibus oblata eſt, Eccleſiæ hujus conſecrandæ. Sed ea ad memoriam revocat, quod olim à Sancto Pontifice Leone Nono, Patria Dagsburgenſi actum, geſtumque legimus. Is enim ab Andrea Pannoniæ Rege obſecratus, ut Germaniam peteret, quum per diverſas illius regiones iter ageret, Eccleſias conſecravit. Admirabile tamen, plenumque prodigio fuit, quod Comitum Schwarzeburgiorum gratia accidiſſe narrat hiſtoria. Nam ipſi obviam iverunt Pontifici, cum Norimbergam contenderet, eumque obteſtati ſunt, ut paullulum declinaret à via ad Sacellum ab iis in honorem Sanctiſſimæ Crucis erectum, ſacro ritu conſecrandum; Pontifex nihil digreſſus eſt; & protenſa manu, ſignoque tantum Crucis expreſſo, abſens Eccleſiam conſecravit. Verum pii Fundatores, minimè cognito miraculo, ægrè,

Digitized by Google

dolenterque ferebant, Leonem noluiſſe deſignatum locum adire, atque eorum precibus annuere. Sed, quum Pontificis monitu reverſi eſſent, non ambigua peractæ Conſecrationis veſtigia, notaſque invenerunt. *

Nos quoque à Germania reduces, Eccleſiam Cathedralem Corneliensem à Dilecto Filio Noſtro Joanne Carolo Cardinali Bandi illius Epiſcopo, & Avunculo noſtro amantiſsimo, ampliori & elegantiori forma ædificatam, conſecravimus. Nunc etiam Templi hujus, quod Genitorum, Majorumque noſtrorum Cineres ſervat, ac nuper meliori ſtructura reſtitutum eſt, parem conſecrationem debita ſolemnitate abſolvimus. Quoniam vero pro infirmitate noſtra nec poſſumus, nec præſumimus imitari prodigia Leonis, qui abſens, ut diximus, ac ſolo Crucis nutu ſacram Ædem Schwarzeburgenſem conſecravit, propterea omnes adhibuimus ritus, & cæremonias, quæ pro religione, & dignitate rei, præſcriptæ ſunt. Quare Luſtrationes, Benedictiones, Inſcriptiones, Unctiones, Orationes, Cruces, aliaque plurima ſacræ hujus actionis ſolemnia, quæ numeris omnibus perfecimus, exigere quodammodo videntur, diſertam latentium myſteriorum explicationem; ut à quo tempore incæperit apud Chriſtianos ſacrorum Templorum pacificus uſus, qualis fuerit eorum ſtructura, quales exteriores, & internæ partes, qualia ornamenta, de quibus verba facere in promptu caderet; ſed cum diutius ſuper his foret immorandum, & fatigatio peractæ Conſecrationis Nos in longum progredi non ſinit, & producta à Vobis adſiſtentia nimia Vos gravaret ſatietate; ſingula hæc cogimur præterire, & ſtatim ad ea converti, quæ magis unicuique veſtrum fructuoſa exiſtent. Hinc memores vos eſſe volumus, quod terribilis, ſimulque amabilis eſt locus iſte: terribilis quidem Dæmonibus, quoniam hic conſilia, vireſque eorum confringuntur: amabilis vero hominibus, qui oculo miſericordiæ à Deo conſpiciuntur

in

* Matthæi Raderi Bavar. Sancta Volum. I. pag. 221. edit. Monach. 1704.

Digitized by Google

in Templo, ut præmia bonorum operum conſequantur. Et quamquam Deus ubique ſit, nulloque claudatur loco, miratus tamen fuit Jacob, quod verè Dominus eſt in loco iſto, ubi Angeli, & homines ſimul congregantur, ac proinde ſignanter dicimus: Pater noſter, qui es in Cœlis; veluti proprio, ac ſpeciali modo illic præſentem ſe exhibet, non quidem ipſe diverſus, ſed diverſa diſtinguens: eſt ergo in templo, ut à vobis colatur, & preces ſuſcipiat, ac conſecret animas veſtras. Hinç oportet, quod Ei ſerviatis in veritate, & humilitate cordis exprobantes annos præteritos in amaritudine animæ veſtræ, ſi cupitis orationes veſtras aſcendere in conſpectu Dei, ſicut aſcenderunt illæ Centurionis Italicæ Cohortis. Non contendimus, ut Apoſtolorum, & veterum Chriſtianorum fervorem exæquetis, qui conſpirantibus animis effuſa, & prolixa oratione, impensè divinum implorabant auxilium, & quovis in loco, in ſolitudine, in cryptis, in carceribus ſacras ſynaxes peragebant, donec Gentilium, & Hæreticorum templa, vel diruta, vel ſacra expiatione in Dei cultum commutata, novaque ædificata fuerunt Chriſtianis adjuvantibus Imperatoribus. Tot tantaque à vobis non exigimus, ſed contendimus, ut ſi Domum Dei decet ſanctitudo, non præſumatis oſcitanter, diſtractè, & tœdio affecti ſacris myſteriis intereſſe, præſertim ſi aliqua prolixitate ſacræ actiones producantur, ſed mentis veſtræ aciem Eccleſiaſticis ritibus conſocietis, ut fortiter armati, diabolicas retundatis tentationes, & aqua ablutis ſalutari, quæ ex pretioſiſsimo ejus latere emanavit, ſpiritaliter impleatur in vobis, quod in parietibus viſibiliter mox præceſsit. Excitet exemplum magni Imperatoris Conſtantini, quo coram ſermonem habens Euſebius de Sepulchro Servatoris, eum ſemel ac bis rogavit, ut ſedere vellet in Regali Solio, quod juxta poſitum erat, ſed ipſe reverenter obluctans, ſemper ſtare voluit, licet prolixus fuiſſet ſermo, reſpondens nefas eſſe, ubi de Deo inſtituta eſt oratio, remiſsè ac molliter auſcultare. * Et tamen non in Eccleſia, ſed in

 Im-

* Euſeb. in Vit. Conſtantini Lib. 4. Cap. 33. Oper. Tom. 1.

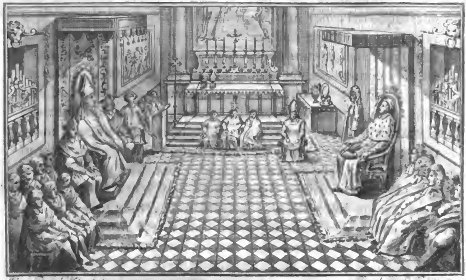
Digitized by Google

Imperiali aula ſermo habebatur. Veremini ergo vos ipſos ſaltem propter Deum, qui vos dignatus eſt facere templum ſuum: non diſsideat quiſquam à ſemet ipſo; quoniam omne regnum in ſe ipſum diviſum deſolabitur, & domus ſupra domum cadet, nec intrabit Chriſtus, ubi fuerint parietes inclinati, & maceriæ depulſæ: vigilant Angeli ad cuſtodiam, ut muros defenſent, & ſimul eos, qui murorum ambitu continentur, ut viriliter in tabernaculis militent, & deinde ſuaviter in atriis requieſcant; in atriis illis, in quibus amœna jucunditate fovendi, recipiuntur exeuntes, ut illic ſint glorioſi, ſi hic fuerint victorioſi. Igitur feſtivis gaudiis hanc diem honorate, quia per hujus Templi Dedicationem vos quoque dedicati eſtis, & in proprios a Deo aſſumpti oſtendente, quam ſollicitus ſit veſtri, & quanta ſit ei cura de vobis, cum Ipſius dignatione non veſtra dignitate ſitis quicquid eſtis. Quærite Domum Dei, quærite Sponſam ejus, quærite templum per pœnitentiæ lacrymas, per puritatem conſcientiæ, per humilitatis reverentiam: Domus Dei myſticus portus eſt; unde ſi caſuum fluctibus, & undis vitæ corruptibilis agitamini, in ſola portus ſoliditate invenietis tranquillitatem. Amen.

Bombelli sculp.

ALLO-

ALLOCUTIO

HABITA IN CONSISTORIO SECRETO

Die XXIII. Septembris MDCCLXXXII.

VENERABILES FRATRES.

CUM eſſemus Vindobonam profecturi, Vobiſcum VV. FF. & cum ampliſſimo Collegio Veſtro ea communicavimus, quæ & tempus, & mutua animorum Noſtrorum conjunctio poſtulabat : nunc poſtquam illinc ſumus incolumes Dei beneficio reverſi, nihil Nobis jucundius eſſe profitemur, quam Vos una congregatos alloqui, ac Vobiſcum ſingularis amoris Noſtri officiis perfungi. Quibus in peragendis, ne deſiderio veſtro deeſſe videamur, exponere breviter hic aggredimur & itineris Noſtri ſeriem, & actorum rationem.

Statueramus jam tum, ut noſtis, parvo apparatu comitatuque uti, nec niſi Eccleſiaſticæ Perſonæ modum ubique retinere; ſed hunc noſtrum in diſceſſu, progreſſu, redituque modicum cultum multo ſplendidiorem pietas populorum ad Nos concurrentium, quacumque pergebamus, effecerat. Atque hic ut prætereamus, quod Vobis ignotum non eſt, cum per ditionem Noſtram progrederemur, quibus votis a pietate expreſſis noſtrum iter proſequeretur populorum multitudo; illud tantummodo dicimus, ſacram hanc veluti pompam mirifice viſam eſſe augeri Bononiæ, cum illuc viſendi Noſtri cauſa Parmâ adveniſſet Dilectiſſimus in Chriſto Filius Noſter Ferdinandus Infans Regius Hiſpaniarum. Singulari gaudio, Paternique animi ſenſu complexi ſumus tam præſtantem meritis, tamque prolixe Nobis omnia ſuæ pietatis exhibentem officia Principem. Una illic hoſpitati ſumus, ex ejuſque congreſſibus majorem in modum amplificatas in Nobis ſenſimus eumdem amandi, ipſiuſque virtutes prædicandi cauſas.

Ab eo digreſſi Ferrariam perreximus. Atque illic lux quædam primum noſtris viſa eſt rebus affulgere; adiit enim Nos nobilis ab excubiis Cæſaris Hungarus, ab eoque litteras reddidit, quibus Ille a Nobis ſummopere contendebat, ut apud ſe Vindobonæ diverſari hoſpitarique vellemus. Tanti Principis, in quem unice reſpiciebamus, humaniſſimæ huic voluntati deeſſe non potuimus, gratiſſimeque, quod tam luculenter exhibebat, accepimus.

Pado deinde navigantes ad Venetorum fines advenimus, ibique perhonorifice excepti habitique duos in urbe Claudienſi invenimus ampliſſimos viros S. Marci Procuratores ab inclyta illa Republica ad Nos Legatos, Petrum Contarenum, & Aloyſium Maninium, qui impoſita ſibi ab ipſa munera egregie Nobiſcum cumularunt. Nihil non ab iis præſtitum Nobis, curatumque, quod ad commoda dignitatemque Noſtram conduceret, cum Nobis ubique, dum in Reipublicæ ditione eſſemus, ſuis præſentibus ſtudiis officiiſque ſemper adfuiſſent. Progredientes obviam ſtatim habuimus pluribus

cum

Digitized by Google

cum Epiſcopis Venerabilem Fratrem Fridericum Mariam Venetiarum Patriarcham Joannellium, cujus præſentia valde gaviſi ſumus, cum ejusdem virtutis meritorumque maximam ſemper fecerimus rationem. Cum propius Venetias præteriremus, innumerabiles ex urbe, finitimiſque oppidis rumor exciverat, jamque convenerant Regii ex urbe Legati, plurimique e Patriciorum, Civiumque ordine, ac ſingulares Nobis obſervantiæ ſignificationes certatim deferebant. Ubique magnifice, ſplendideque excipiebamur, itinera omnia religioſiſſimi populi frequentia obſidebantur. Nobis aderant ſuis in diœceſibus Epiſcopi, Collegia, Prætores, Magiſtratus; omniumque in Nos clariſſimis indiciis pietas efferebatur. Sic ab Utinenſibus ad Goritienſium fines tranſivimus.

Ingreſſis Goritiam Legatus a Cæſare venit cum ipſius litteris Dilectus Filius Nobilis Vir Comes de Cobenzl Pro-Cancellarius Aulæ & Status, qui Nos per Auſtriacam ditionem Vindobonam uſque cum honore deduceret; nihil illo diligentius, nihil ſtudioſius ad Cæſaris mandatis, ſuoque in Nos muneri ſatisfaciendum. Nequaquam hic repetendum ducimus, quæ undique ad Nos afflueret multitudo. Illud tamen prætērire minime poſſumus, Labacum Carniolæ urbem cum advenissemus, accedentem ad Nos vidiſſe excepiſſeque Dilectiſſimam in Chriſto Filiam Noſtram Mariam Annam Cæſaris germanam Sororem Auſtriæ Archiduciſſam, quæ illuc adventu ſuo præceſſerat Vicarii Chriſti colendi cauſa, eique pietatem ſuam præclaro hoc teſtimonio publice confirmandi.

Illinc progreſſi, occurrenteſque ad Stupakum Cardinali Migazzio Vindobonenſi Archiepiſcopo, & Regiis Oratoribus, qui obviam Vindobonâ officii cauſa prodierant, cum jam ab urbe decem prope leucis abeſſemus, Ipſum ad Nos advenientem conſpeximus Cariſſimum in Chriſto Filium Noſtrum Joſephum Cæſarem unà cum Dilectiſſimo in Chriſto Filio Noſtro Maximiliano ipſius Fratre Auſtriæ Archiduce, Supremo Theutonici Ordinis Magiſtro. Jucundiſſimus hic fuit, omnibuſque mutui amoris ſignificationibus cumulatiſſimus

Noſter

Digitized by Google

Noſter occurſus. Una ſtatim cum Cæſare ejus in currum conſcendimus, unaque, quod reliquum erat viæ, ita confecimus, ut omnibus, qui ex urbe turmatim effundebantur, conjunctionis Noſtræ ſpectaculum præberemus. Omnia populo conferta erant, maxima ſe in via cunctorum ordinum multitudo ſtipaverat. Sic urbem ingreſſi ſumus, ſic ad Imperiale devenimus Palatium, ut illa progreſſio maximus quidam non jam Noſter, ſed ipſius Religionis triumphus videretur. In ſuas Ædes a Cæſare inducti confertas illas vidimus ampliſſimis quibuſque Viris, ac nobilitate muneribuſque conſpicuis, qui ad honorem cultumque Noſtrum convenerant. Statim cum tam ſplendido Comitatu in amplum ejus Regiæ Sacellum proceſſimus, Deoque ſolemnes conſentientibus omnium animis gratias, ac vota perſolvimus. Nihil hoc hoſpitio magnificentius eſſe potuit, nihil illa urbe ob adventum hunc Noſtrum lætius, nihil iis diebus, quibus illic commorati ſumus, illuſtrius. Quotidie plura in urbem ex omni non ſolum Germania, ſed & Hungaria etiam, ac aliis ditionibus confluebant hominum millia, ut ab univerſæ Eccleſiæ Paſtore Apoſtolicæ Benedictionis munere ditarentur.

Primus Noſter egreſſus die Feſto Annunciationis fuit, quo adire FF. Cappuccinorum templum voluimus, illoque in Sacello Sacrum facere, quod eſt Cæſarum ſuperſtructum ſepulchris, ac in eam tum ædem deſcendimus, ut ad ipſos Auſtriacorum Principum Cineres pro eorum animis enixas ad Deum preces effunderemus. Sæpe deinceps per urbem cum prodiremus, interdum Nobiſcum aderat Cæſar ipſe, ſuaque in Nos ſtudia palam præferebat, aderat crebrò Maximilianus, ac Nobis ex animo omnia obſervantiæ ac in Sanctam hanc Sedem devotionis indicia publice exhibebat. Egregium certe in illo Regio Juvene virtutis ac religionis ſpecimen coram agnovimus, ad eumque ſingulariter diligendum, laudandum, extollendum ſumus inflammati. Quid de generoſa illa nobilitate dicemus, quid de Regiis Oratoribus, ceteriſque magnorum Principum Adminiſtris, qui Nobis a ſuis Regibus

gibus eximia amoris ſtudiorumque omnium officia deferebant? Præſtantes vero Epiſcoporum, ac Præſulum, qui plurimi tum Vindobonam convenerant, obſervantiæ in Nos ſenſus extabant.

Inter hos præcipui in Nobis obſervandis colendiſque ſemper fuere, qui ceteris Eccleſiaſtica dignitate præſtabant S. R. E. Cardinales, quos tum primum conſpeximus. Nam præter Dilectos Filios Noſtros Cardinales Migazzium, & Herzan, aderant illic Collegæ Veſtri Leopoldus Erneſtus de Firmian Epiſcopus Paſſavienſis, & Joſephus a Batthian Strigonienſis Archiepiſcopus. Horum præclara cum extare de Nobis Eccleſiaque merita cognoſceremus, eadem teſtimonio aliquo exornare cupientes Purpurei Galeri Inſignia illorum Capiti in Publico Conſiſtorio in Aula Cæſarea habito Noſtris de more manibus, adſtante Cæſare, impoſuimus.

Atque hic VV. Fratres cum plurimo Vos flagrare deſiderio arbitremur audiendi aliquid a Nobis, quod de graviſſimis Noſtris Eccleſiæque rebus actum conſtitutumque cum Cæſarea Majeſtate ſit, expectationi huic veſtræ, quoad nunc poſſumus, gratificabimur. Pene quotidie inter Nos una congrediebamur, in iiſque congreſſibus, etſi familiariter, amiceque, tamen ſummo animorum ſtudio res utrinque tractabantur. Nihil a Nobis non libere aperteque prolatum, neque ulla in dicendo habita, niſi Apoſtolici muneris Noſtri ratio, nihil quod ex Eccleſiæ jure, inſtitutoque Religionis eſſet, non a Nobis abductum, non ab Illo pacate diligenterque auditum. Magnum ingenium Joſephi Cæſaris, atque illa ſingularis, qua in Nos affectum conſpiciebamus, humanitas & gratia, plurimum rebus & rationibus Noſtris conferre & conſulere videbantur. Neque inanem hanc fuiſſe fiduciam Noſtram profitemur. Quædam certe, eaque gravia ab ejus æquitate retulimus, ut jam ex pervulgatis ipſius mandatis conſtat. Quorumdam vero ſi nondum exitum, at ſpem non mediocrem Nobiſcum reportavimus.

Jam

Digitized by Google

Jam exactus menſis Noſtræ Vindobonenſis commorationis erat, cum inde diſcedendum Nobis eſſe ſtatueramus. Ipſo diſceſſimus comitante Cæſare, unaque confectis aliquot paſſuum millibus, poſt amplexus, & mutuos intimi amoris pietatiſque ſenſus ab Illo ſumus valde commoto concitatoque animo divulſi.

Noſtrum iſtud iter in Bavariam ac Monachium erat, quo Nos Dilectiſſimus in Chriſto Filius Noſter Carolus Theodorus Dux Bavariæ, & Palatinus Elector amantiſſimo invitatu advocarat. Vix ejusdem fines attigimus, cum Nobis adfuerunt miſſi ab eo delecti Viri, qui Nos ad ipſum deducerent; cumque quatuor prope leucas Monachio abeſſemus, ipſum Carolum Theodorum obviam Nobis, properantemque in complexum Noſtrum conſpeximus. Peractis inter Nos jucundiſſimis officiis ejus conſcendimus currum, unaque ad urbem illam & Electorale palatium inter maximam Populi multitudinem pervenimus. Illic ſplendidiſſimus planeque Regius apparatus erat; ſed etſi omnia videremus ad magnificentiam, ad Religionem, noſtrique cultum ubique inſtructiſsima, nihil tamen Noſtros tantopere oculos animumque commovebat, quam ipſa Electoris præſentia, ipſa tam conſpicua illius pietas, ac tam excellens in Nos ſtudium, ut ſuo exemplo ceterorum animos magis adhuc in Nos pietate ac religione inflammaret. Quinque apud ipſum dies jucundiſſime, ſummoque cum honore tranſegimus, interea illuc ad Nos adveniente Ven. Fratre Clemente Wenceslao Archiepiſcopo, & Electore Trevirenſi, cujus cum maxima de Nobis antea extarent merita, eadem nunc præcipue confirmare viſus eſt hoc in Nos officio ſingulari.

Quod a Nobis ille ſummopere flagitabat, ad ipſius Epiſcopatum, Auguſtam Vindelicorum, divertimus. Omnia ibidem pro Hoſpitis dignitate, urbiſque ſplendore, ac in Nos ſtudio luculentiſſime peracta, Nobiſque delata ſunt, accedentibus illuc etiam ampliſſimis finitimarum Eccleſiarum Epiſcopis atque Abbatibus, & Electoris in Nos, urbiſque officia

pro

pro ſua pietate cumulantibus. Ac tum recurrente S. Pii V. Feſto die in Cathedrali Templo ſolemni adfuimus ſacro, quod ab Epiſcopo Electore maxima eſt celebritate peractum; indeque ad vicinas Epiſcopales ædes perreximus, in quibus olim die 25. Junii anni MDXXX. ducentis nimirum & quinquaginta duobus ab hinc annis teterrima illa Auguſtana Lutheri Confeſſio, cura & ſtudio Philippi Melanchtonis digeſta, & expolita, coram Carolo V. Imperatore, ejuſque Fratre Ferdinando Rege, Johanne Electore Saxoniæ, & ejus Filio Johanne Friderico, aliiſque Electoribus, ac Principibus, & Ordinibus Imperii, Germanica lingua fuit per ſolemnem recitationem publicata. Ex amplo ipſarum ædium Podio Apoſtolicam Nos Benedictionem immenſæ multitudini in ſubjectum ampliſſimum Forum collectæ, adſtantibus Epiſcopis, præſertim Conſtantienſi, Principibuſque, & exterorum Principum Legatis ſolemni cæremonia impertivimus, incredibili exceptam animorum alacritate nobiſcum in Catholica unitate conſentientium.

Maximæ Saxonum Principum jam a primis temporibus, nimirum a Joanne Duce, in Confeſſione Auguſtana partes erant, maximum ejus ſuſtinendæ ſtudium, quod deinceps publico etiam monumento declaravit Joannes Georgius Dux, cum annum ejus Confeſſionis ſæcularem aureo numiſmate, *

*

ſculpta

ſculpta Joannis, ſuaque effigie, tanquam Auctorum Patronorumque, celebraſſet. Nos itidem ob res in melius verſas divinæ clementiæ gratias referentes cuſo nuper Numiſmate noſtro, * quod Feſto Principis Apoſtolorum die diſtribui ſolet **, perennem eſſe voluimus peracti apud Auguſtanos ſacri memoriam. Eo, ut diximus, ſacro ad aram operatus eſt, Nobis adſtantibus, optimus ex illa ipſa Saxonica nunc religioſiſſima familia Princeps. Multam idem etiam partem in ceteris cæremoniis Nobiſcum habuit, præſertimque Noſtram Plenariæ Indulgentiæ conceſſionem ex illo Aulæ Podio evulgavit. Quis jam nunc propterea divinorum conſiliorum rationem non maxime miretur, cum talem videat tanta cum Religionis noſtræ gloria iis ipſis in locis rerum geſtarum commutationem? Eo inde animo diſceſſimus, ut jucundiſſimum Nobis ac perhonorificum fuiſſe excurſum illum palam teſtaremur.

*

Iterum

** Martinus V. uſum induxit Pontificiorum Numiſmatum; quæ enim extant ſuperiorum Pontificum, poſterius ſunt ad eorum memoriam efformata. Paulus II. eum uſum multo frequentiorem reddidit. Fundebantur illa primum, ſerius cudi cæpta. Clementem VIII., ac præſertim Paulum V. eadem conſtat quotannis renovaſſe, certiſque temporibus diſtribuiſſe; quem morem Succeſſores omnes retinuerunt.

Iterum in Auſtriacam Ditionem, Tirolenſem ſcilicet Comitatum, ingreſſi ſumus, iterum a Cæſare litteræ, iterum præſto fuit, qui Nos ad Italiæ uſque fines proſequeretur, Vir cum nobilitate, tum humanitate præſtans Comes Strembergius. Cum Œniponte eſſemus, nihil Nobis potius fuit, quam ut alteram Cæſaris germanam Sororem Dilectiſſimam in Chriſto Filiam Noſtram Eliſabetham Auſtriæ Archiduciſſam ſalutaremus, a qua certe plurima clariſſimaque Nobis exhibita ſunt præſtantis animi, ac in Nos obſervantiſſimi pro ſua religione teſtimonia. Inde Brixinium, inde Tridentum venimus, magnaque cum voluptate illud Templum luſtrare voluimus, poſtremi Concilii Œcumenici celebratione nobiliſſimum, ubi nimirum difficillimis temporibus, quibus doctrinæ pravitate omnia polluebantur, Præſulum tamen conſtantia fideque aſſerta confirmataque Catholica Fides omni ex parte fuit, ſervatumque Chriſti Depoſitum ex ſanctiſſimis illorum Decretis incorruptum, ac optimis munita legibus Eccleſiæ diſciplina.

In Italiam reduces per Roboretum ad Venetorum fines poſitam urbem, quæ cum maximis ſua in Nos obſervantia cultuque certabat, Veronam pervenimus pro illius urbis dignitate accepti, ubi iterum obvios habuimus eoſdem Dilectos Filios Nobiles Viros Equites, & S. Marci Procuratores, qui per illam Reipublicæ ditionem pergentibus publice Nobis officia exhiberent. Nihil illic omiſſum, quod ad Noſtrum decus, quod ad Populi lætitiam ample pieque declarandam faceret. Inde Vicetiam, inde Patavium venimus ab iiſdem Procuratoribus deducti, convenientibus undique ad Nos urbium Civibus, finitimiſque Populis, Epiſcopis, Prætoribus, quorum omnium cum numerum, tum religioſa in Nos ſtudia maximo cum gaudio ſpectabamus. Omnia magnifice ſumptuoſeque peracta, omnia a Nobis, quæ in celebratiſſima ille urbe eminebant, luſtrata, probata, collaudata.

Sed hæc proludere quodammodo videbantur iis, quæ in Principe Reipublicæ urbe ad Noſtrum erant adventum comparata

rata

Digitized by Google

rata. Jam propinquabamus Venetiis, cum in Inſula S. Georgii in Alga occurrentem Nobis vidimus cum inclyto ſuo Collegio Venetiarum Ducem Paulum Reynerium, a quo perhonorifice excepti, cum eoque ac ſuis conſcenſo amplo planeque regio navigio, illud æſtuarium tranſmiſimus inter immenſum cimbarum aquas prope obtegentium numerum, magnoque Populi concurſu ad hoſpitium Noſtrum apud FF. Prædicatores ad templum Sanctorum Joannis, & Pauli cum ampliſſimo illo comitatu deſcendimus. Poſtridie cum ipſo Duce ad Nos revertente Senatum univerſum, Magiſtratuſque ampliſſimos ad oſculum complexumque excepimus, adſtantibus utrinque ad augendam rei majeſtatem cum ipſo Patriarcha quatuor & viginti Epiſcopis, multiſque ſpectatiſſimis Viris; deinceps Patriciis ceteris ac Nobilibus quamplurimis datus ad Nos conveniendos eſt aditus.

Nihil hic neceſſe eſſe arbitramur, ut quæ in illa paucorum dierum commoratione acta a Nobis, Noſtrique cauſa ab illis ſunt, memoremus, quæ templa, quæ ædificia inſpecta, quæ cæremoniæ peractæ; illud univerſim dicimus, quæcumque antea de antiquiſſimæ illius Reipublicæ, Venetorumque gloria, ſplendore, amplitudine unquam memoriæ tradita ſunt, ea omnia Noſtris tum oculis revera obverſari, cumulatiſſimeque ad adventum Noſtrum decorandum conferri congerique videbantur. Ipſi tum Reipublicæ gratulantes, tandem diſceſſimus, dimiſſoque in Pontificiæ ditionis finibus gratiſſimo Procuratorum comitatu, urbem Noſtram Ferrariam pervenimus.

Aliqui Ferrariæ Nobiſcum erant Collegæ Veſtri S. R. E. Cardinales, inter quos Dilectus Filius Noſter Carolus Victorius Amedeus Cardinalis de Lanceis, qui illuc advenerat Noſtri viſendi cauſa, unaque Nobis Cariſſimi in Chriſto Filii Noſtri Victorii Amedei Sardiniæ Regis Illuſtris officia detulerat. Habere tum coram ipſis Conſiſtorium ſecretum voluimus in Sacrario Cathedralis Eccleſiæ, in quo Archiepiſcopum Ferrarienſem Alexandrum Matthæjum veris laudibus præſtantem Præſulem

pro-

pronunciavimus in S. R. E. Cardinalium Collegium adlectum die XII. Julii MDCCLXXIX., ac tum Noſtro in pectore reſervatum. Hoc illi urbi gaudium, hoc amplæ illi Eccleſiæ decus, hoc ipſi Archiepiſcopo ut præmium virtutis atque incitamentum eſſet, libenter effecimus.

Tum Bononiam adivimus, iterumque Noſtri conveniendi ſuæque Nobis pietatis confirmandæ cauſa ad Nos Parma venientem complexi amantiſſime ſumus Dilectiſſimum in Chriſto, deque Eccleſia meritiſſimum Filium Noſtrum Ferdinandum Regium Hiſpaniarum Infantem. Deinceps Foro Cornelii cum aliquot moraremur dies apud Cardinalem Epiſcopum Avunculum Noſtrum non jam quieſcendi, ſed agendi cauſa, ibidem Conſiſtorium Publicum habuimus coram ſeptem Cardinalibus, in eoque Cardinalem Matthæjum Purpurei Galeri honore decoravimus; tum novum illud Cathedrale templum a fundamentis ſplendide nuper erectum maxima ipſius Epiſcopi cura, veterique anguſto ac ſqualido ſubſtitutum, adhibitis Eccleſiæ cæremoniis per Nos ipſos conſecravimus; quod etiam Cæſenæ in patria Noſtra præſtitimus Servorum B. M. V. templo, Parentum, Majorumque Noſtrorum Cineres ſervanti. Tum illinc profecti paulum Anconam divertimus, novique illius Portus molimina perluſtravimus.

Demum idem, quo antea diſceſſeramus, iter relegentes ad Almam hanc Urbem Noſtram ſalvi poſt quatuor pene menſes Deo adjuvante pervenimus, ejuſque clementiæ maximas, ac immortales egimus, ſemperque habebimus gratias, quod præſto Nobis cœleſti ope præſidioque fuerit, curaſque Noſtras ſua Ipſe virtute & gratia ſublevarit.

Quod a Vobis, VV. Fratres, in diſceſſu Noſtro petieramus, ut iter conſiliumque Noſtrum veſtris precationibus proſequeremini, quodque a Vobis effectum eſſe, veſtroque exemplo ab univerſa hac Urbe lætamur, nunc itidem Vos flagitamus, atque in Domino obſecramus, ut pari, quo cæpiſtis, ſtudio inſiſtere precibus apud Deum ve-

Digitized by Google

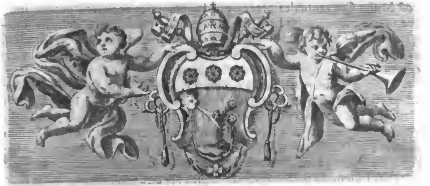
ſtris, religioſoque in Nos officio ne intermittatis, quo ſua benignitate, quod illius ope inchoatum jam eſt, tandem ad ipſius gloriam, ad Eccleſiæ utilitatem, ad Cæſareæ Majeſtatis laudem felicitatemque perficiatur.

Delin. ex Prototipo

SAN.

Digitized by Google

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

PII

DIVINA PROVIDENTIA

PAPÆ SEXTI

Itineris Vindobonenſis Diarium a die 27. Februarii uſque ad ejusdem in Urbem reditum die 13. Junii 1782.

A JOSEPHO DINI

Pontificiarum Cæremoniarum Præfecto deſcriptum, qui in eodem itinere SANCTISSIMO ſemper affuit; omiſſis iis ad repetitionem evitandam, quæ narrantur a SANCTITATE SUA in Allocutione habita in Conſiſtorio Secreto die 23. Septembris 1782.

Vindobonam profecturus Summus Pontifex, ac univerſalis Catholicæ Eccleſiæ Caput PIUS PAPA SEXTUS, antequam Roma diſcederet, ut ſuæ erga Sanctos Apoſtolos devotioni ſatisfaceret, die 26. Februarii Fer.III. in Vaticanam Baſilicam deſcendit,& ſacrum privatè celebravit in Vaticanis cryptis ſuper Aram, ubi ſacræ exuviæ Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli incluſæ aſſervantur.

Eminentiſſimus Cardinalis Columna Almæ Urbis Vicarius peculiari notificatione ad omnes urbis Eccleſias tranſmiſſa monuit, ut a prima itineris Summi Pontificis die uſque ad proſperum exoptatum Ejuſdem ad Urbem reditum in Miſſis adderetur Collecta pro Pontifice itinerante;

poſt Miſſas Conventuales preces pro Itinerantibus recitarentur; ac inſuper ut in ejusdem Urbis Eccleſiis juxta impreſſam notulam delectis unaquaque die Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum publicæ Venerationi exponi deberet, ut Fideles in iisdem convenientes preces ad Deum funderent pro fœlici Summi Pontificis itinere.

Die 27. Februarii Fer. IV. hor. 12. Sanctiſſimus Dominus Noſter ad præfatam Baſilicam iterum deſcendit, & ad aram, ubi S. Petri Apoſtoli Cathedra colitur, acceſſit, ibique Miſſæ adſtitit; qua expleta perſolutis precibus ad implorandum a Deo auxilium pro fœlici itinere, ad Sacrarium acceſſit, ubi Celſiſsimos Principes Paulum Petrowitzium Magnum Moſchorum Ducem, & Mariam Federownam Magnam Duciſſam benigne excepit, Iiſdemque gratos animi ſui ſenſus aperuit, quod ſummo mane illuc accedere voluerint, cumulatiſſimas de hujuſmodi humanitate gratias referens; aliquo interim temporis ſpatio ipſos allocutus ſe diviſit, & ad Baſilicæ lateralem Januam Sanctæ Martæ nuncupatam accedens, ibi currum conſcendit, ac in eodem admiſit R. P. D. Franciſcum Antonium Marcucci Patriarcham Conſtantinopolitanum Almæ Urbis Viceſgerentem, & Joſephum Mariam Conteſſini Athenarum Archiepiſcopum, Secretum Eleemoſinarium, qui a Sanctitate Sua, ut Ipſum in itinere comitarentur, delecti fuerant. Reliquus autem comitatus qui Summum Pontificem in itinere erat famulaturus in inſequentibus tribus curribus, & duobus ciſiis Eumdem proſequtus fuit, ac per viam Papalem nuncupatam, progredientes, ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ in Vallicella acceſſerunt, ubi Summus Pontifex Sacrum Templum ingreſſus, cum Sanctiſſimum Sacramentum devotè veneratus eſſet, ante Aram S. Philippo Nerio ſacram ſuæ erga eumdem ſanctum Pietati morem gerens, ſacras fudit preces; Quibus expletis iterum currum conſcendens, iter fuit proſequtus uſque ad Utriculum, ubi primam fecit in nocte ſtationem, ibique exceptus fuit a Proſpero Meloni Epiſcopo Narnienſi, Xaverio Marini Epiſcopo Reatino, aliiſque nobilibus viris, qui illuc advenerant, Summo Pontifici debitum obſequium exhibituri.

Die 28. Februarii Fer. V. audito ſacro in privato Sacello, perſolutiſque precibus pro fœlici itinere a Deo implorando Sanctitas Sua hora circiter decimatertia currum conſcendit progreſſurus cum ſuo Comitatu Narniam verſus, ubi ad Cathedralem Eccleſiam divertens ab Epiſcopo Narnienſi, una cum Antonio Lelj Suffraganeo Epiſcopo Eccleſiæ Sabinenſis, & Angelo Jacoponi Epiſcopo Amerino, ac univerſo Narnienſis Civitatis Clero exceptus, eandem Eccleſiam ingreſſus, ibidem coram Auguſtiſſimo Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramento publicæ adorationi expoſito preces fudit, ac Benedictioni cum eodem Sanctiſſimo Sacramento a Canonico Archipresbitero impertitæ adſtitit; Inde Fulginium antiquam Umbrorum Civitatem hora vigeſimaquarta advenit, rectaque divertit ad Conventum Ordinis Sancti Auguſtini, ibi moram in nocte ducturus. San-

ctitati

Digitized by Google

ctitati Suæ obſequium exhibuere Cajetanus Zinnanni ejuſdem Civitatis Epiſcopus, una cum Alexandro Maria Odoardi Epiſcopo Peruſino, Carolo Zangheri Epiſcopo Aſſiſienſi, Franciſco Laurentio Maſſaioli Epiſcopo Nucerino, Franciſco Arrigonio, & Philippo Raffaelli Præſidibus Civitatum Peruſinæ, & Fabrianenſis, Capitulo, & Magiſtratu Fulginatenſi.

Die prima Martii Fer. VI. Sanctiſſimus Dominus Noſter hora 11. cum dimidio in Eccleſiam deſcendit, ubi Sacro audito in Sacrarium divertit, ut deſideriis ſatisfaceret quamplurium Nobilium Virorum, ac illuſtrium fœminarum, quæ illuc ab aliis Civitatibus convenerant, Sanctiſſimos illius Pedes deoſculandi cauſa. Hora tandem 12. iter proſequutus eſt uſque Tolentinum, quo hora 23. fœliciter advenit, exceptus ad fores Eccleſiæ S. Nicolai Tolentinatis ab Andrea Minucci Archiepiſcopo Firmano, Dominico Spinucci Epiſcopo Maceratenſi, ac Dominico Proſperi Epiſcopo Septempedano, una cum earumdem Civitatum Præſidibus; aſcenditque ad Cubicula adnexi Conventus PP. Auguſtinianorum pro Sanctitate Sua parata.

Die Sabbathi 2. Martii hora circiter 11. cum dimidio Sanctiſſimus Dominus Noſter in Eccleſiam deſcendit, ubi ad interius Sacellum, in quo ſacra Sancti Nicolai a Tolentino Brachia ſumma veneratione adſervantur, acceſſit, ibique Miſſa audita, prædictas ſacras Reliquias, quæ ſuper Altare expoſitæ conſpiciebantur, veneratus, ac deoſculatus fuit. Quibus expletis è conventu hora 12. cum dimidio diſcedens, iter proſequutus eſt uſque Lauretum.

Circa horam 20. ejuſdem diei fœliciter Lauretum adveniens, ante Lauretanæ Baſilicæ fores è curru deſcendit, ibidem obſequioſè exceptus ab Eminentiſſimis Cardinalibus Buſalino Epiſcopo Anconitano, & Calcagnini Epiſcopo Auximano, & Cingulano, a Ciriaco Vecchioni ejuſdem Lauretanæ, & Recinetenſis Eccleſiæ Epiſcopo, Petro Paulo Leonardi Epiſcopo Aſculano, Bartholomeo Bacher Epiſcopo Cupræ Montanæ, Philippo Caſoni Lauretanæ Civitatis Præſide, Aloyſio Gazzoli, Antonio Tomati, & Ferdinando Elephantutio Civitatum Anconitanæ, Aſculanæ, & Firmanæ Præſidibus, una cum Magiſtratu, ac Clero ejuſdem Eccleſiæ.

Baſilicam ingreſſus, concinentibus Cantoribus Antiphonam *Ecce Sacerdos Magnus* ad Altare Beatiſſimæ Virginis ab Angelo ſalutatæ in media navi ejuſdem Baſilicæ exiſtens progreſſus, ibidem Sanctiſſimam Dei Genitricem peculiari devotione veneratus, ad Aram Principem acceſſit, ubi Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum adorans, Benedictiuni a Canonico Archidiacono elargitæ adſtitit.

Expletis prædictis religioſis actibus, ad Apoſtolicum Palatium proceſſit, ibique prædictos Cardinales ad privatum Colloquium admiſit: cæteroſque inde Epiſcopos, Præſides, Magiſtratum, ac Clerum ad Pedis oſculum excepit.

Digitized by Google

Hora 22. cum dimidio Sanctiſſimus Dominus Noſter ad Baſilicam iterum deſcendit, in qua ſacra Ædes ſingulari ſtudio ornata erat, innumeræque Cereæ faces diligenti, ac politiori ordine undique diſpoſitæ conſpiciebantur.

Ante Altare B. M. V. illicò conſtitit, & Cantores Lytanias in laudem ejusdem B. M. V. ſingulari concentu, modulatiſque vocibus concinuere, prout moris ibidem eſt quacumque Sabbathi die recurrente.

His expletis Sanctiſſimus Pater ſacram ingreſſus Ædem, ibidem ſuæ erga B. Virginem devotioni morem geſſit.

Ad Sacrarium inde divertens, in quo votiva Donaria B. V. Mariæ oblata adſervantur, ibidem in ſede jam parata compoſitus, innumeras nobiliores Fœminas, quæ illuc è vicinioribus Civitatibus advenerant, ad pedis oſculum admiſit, quampluresque alii hujuſmodi honore participes effecti fuere uſque ad 24. diei horam.

Apoſtolicum inde Palatium iterum repetens magnum Podium damaſcenis, ac villoſis e ſerico pannis undique exornatum conſcendit, ubi innumerum Populum ampliſſimam illam Plateam explentem Pontificali Benedictione donavit.

Die Dominica 3. Martii hora 13. Sanctitas Sua ad Baſilicam deſcendit, incruentum Miſſæ Sacrificium ad Altare B. M. V. ab Angelo ſalutatæ perfecturus, *ut* ſingulari Populi multitudini, qui ſacram Baſilicam mirum in modum ſummo mane undique occupaverat, devotioni ſatisfaceret. Expleto de more ſacro, alteri itidem Miſſæ adſtitit.

Inde hora 16. iter proſequuturus Laureto diſceſſit, & ad planitiem nuncupatam S. Lazzari, ad clivum Anconæ accedens, ibidem brevi temporis ſpatio commoratus, Senogalliam verſus divertens hora 23. illuc pervenit, & ad Eccleſiam Ordinis Servorum B.M.V. accedens, ibidem ab Eminentiſſimo Cardinali Bernardino Honorato Epiſcopo Senogallienſi, & a Carolo Livizzani Urbinatenſis Provinciæ Præſide obſequioſe exceptus, una cum Dominico Monti Archiepiſcopo Urbinatenſi, Ubaldo Baldaſſini Epiſcopo Æſino, Rocco Maria Barſanti Epiſcopo Piſaurenſi, Peregrino Conſalvi Epiſcopo Fanenſi, & Franciſco Cacherano Æſii Præſide, Civitatis Senogallienſis Magiſtratu, aliiſque Nobilibus proceribus, qui illuc advenerant. Proximum Conventum petens ad cubicula pro Sanctitate Sua parata aſcendit, ubi in proxima nocte ſubſiſtere decreverat.

Fer. II. Die 4. Martii, hora circiter 13. iter Fanum verſus arripuit, ubi Civitatis Præſes una cum Magiſtratu Sanctitatem Suam obſequiosè fuit proſequutus, & Eminentiſſimum Cardinalem Marcum Antonium Marcolini, qui in præfata Civitate, ut ſuæ conſuleret ſaluti, moram ducebat, benignè pariter excepit, longiuſque cum eodem collocutus, permutatis Equis ad Piſaurenſem Civitatem recta perrexit, ibidem brevem traxit moram, populoque innumero Benedictionem Apoſtolicam exoptanti ex amplo Palatii Podio nobiliorem in modum exornato, fuit

clar-

Digitized by Google

elargitus. Catolicam inde antiquum, & parvum in Romandiola Suburbium attigit, in hiſtoria Eccleſiaſtica percelebrem, ob Epiſcoporum Conventum, qui illuc ab Ariminenſi Concilio anno 359. habito ſeceſſerant, ut ab Arrianis Epiſcopis ſegregati, ſacra Myſteria libere celebrare poſſent. Tandem hora 22. Ariminum fœliciter pervenit, ubi ab itinere quieſcere decreverat. Ad Eccleſiam S. Marini Canonicorum Regularium Lateranenſium perrexit, ibique obviam habuit Eminentiſſimum Cardinalem Aloyſium Valenti Gonzaga Romandiolæ Legationis Præſidem, una cum Vincentio Ferretti Epiſcopo Ariminenſi, Abbate Generali, & Canonicis Regularibus Monaſterium incolentibus, Magiſtratu, & primariis ejusdem Civitatis nobilibus. Eccleſiam perpulchre exornatam Summus Pontifex illicò adiit, Monaſterium inde ingreſſus, ad ſuperiora Cubicula perrexit.

Feria III. Die 5. Martii hora 13. Summus Pontifex currum conſcendens, cum ſuo Comitatu ad Cælibatarum Collegium acceſſit, ubi ejuſdem Alumnis ad pedis oſculum exceptis, Monaſterio luſtrato, & cum Excellentiſſima Domina Olympia Braſchi quæ una eſt ex Cælibatis, altera Germana ſua Sorore per aliquod temporis ſpatium colloquutus, diſceſſit.

Cæſenam verſus iter inde arripiens, illuc hora 18. cum dimidio pervenit, & ad Eccleſiam Ordinis Servorum B. M. V. è curru deſcendit, obviumque habuit Eminentiſſimum Joannem Carolum Bandi Forocornelienſium Epiſcopum Avunculum ſuum, & Franciſcum Agoſellium Cæſenatenſis Eccleſiæ Epiſcopum, Joſephum Vignoli Epiſcopum Forolivienſium, Joſephum Terzi Epiſcopum Feretranum, Joannem Baptiſtam Donati Epiſcopum Cerevienſem, Franciſcum Mariam Colombani Epiſcopum Brittinorienſem, Joannem Baptiſtam Mami Epiſcopum Sarſinatenſem, Clerum Cathedralis Eccleſiæ, Magiſtratum, omneſque Civitatis Optimates; Eccleſiam elegantiori forma decoratam ingreſſus, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſuper Aram Principem expoſitum veneratus, ad Altare S. Carolo Sacrum acceſſit, ubi Genitorum aliorumque Majorum ſuorum antiqua Sepulchra conſpiciuntur, ibique preces longius produxit. Ad proximum inde ſuum Paternum Palatium proceſſit, in quo per integram ſequentem diem moram trahere decreverat, in ejusdem veſtibulo obvias habuit ſuam Germanam Sororem, Fratriam, duaſque ex germana Sorore nepotes, quas omnes ſingularis benevolentiæ ſignis excepit, & ſuperiorem Palatii partem conſcendit.

Cum autem illuc adveniſſet Comes Joannes Zambeccari, unus ex Bononienſibus Senatoribus de mandato S. Catholicæ Majeſtatis, ut ſuo Regio Nomine Sanctiſſimo Patri pro fœlici incæpto itinere fauſta auſpicaretur, Sanctitas Sua eidem injunxit, ut Regiæ Majeſtati ſingulares ſuos animi ſenſus patefacere quantocius non omitteret, & de hujuſmodi peculiaribus benevolentiæ, & filialis amoris ſignis, maximas Pontificio ſuo Nomine ageret gratias.

Digitized by Google

Fer. IV. Die 6. Martii hora 15, ad Cathedralem Eccleſiam acceſſit, ubi veneratus Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, ad Sacellum perrexit, in quo antiquiſſima, & miraculis, prodigiiſque inſignis Imago B. V. de Populo nuncupatæ adſervatur, ibique incruentum Miſſæ Sacrificium confecit; Quo completo, aureum Calicem cum patena exquiſitiori arte elaboratum, ac ſacram Planetam phrygio aureo opere inſignem, cum qua Miſſam celebraverat, eidem Cathedrali Eccleſiæ in perpetuum ſui amoris monumentum obtulit. Altera deinde Miſſa audita ad Sacrarium Capitulare proceſſit, ubi Clerum ejuſdem Eccleſiæ, & inde illuſtres Civitatis Fœminas ad pedis oſculum admiſit.

Ad Monaſterium S. Claræ poſtea ſe contulit, ac in Monaſterii Janua conſiſtens Monialibus permiſit, ut Ipſius pedem deoſculari poſſent.

Ad publicum inde Civitatis Palatium digreſſus, Populo Apoſtolicam Benedictionem impertivit.

Ut autem ſacris Virginibus Camaldulenſibus, quæ in S. Catharinæ Monaſterio vitam ducunt, & præcipuè ejuſdem Monaſterii Abbatiſſæ Sanctitatis Suæ ex germana Sorore Nepti ſatisfaceret, illuc perrexit.

Aſceterium ingreſſus, ad Chorum divertit, ubi Monialibus permiſit, ut ad pedis oſculum accederent. Luſtratis inde ejuſdem Monaſterii aliquibus novis ædificiis, ſupra Abbatiſſam ſingulariter, ac ceteras omnes Moniales Apoſtolicam Benedictionem effundens, ad Palatium reverſus eſt.

Fer. V. Die 7. Martii hora 15. Sanctiſſimus Dominus Noſter ad Eccleſiam Ordinis Servorum B. M. V. iterum accedens, ibidem Sacrificio Miſſæ adſtitit.

Hora inde 16. Forolivium contendit, & Faventiam adiit, factaque brevi mora in Palatio Comitis Scipionis Zannelli Sanctitatis Suæ Conſobrini, Forumcornelii verſus iter direxit.

Hora 24. præfatam Civitatem attigit, & ad Eccleſiæ Cathedralis fores è curru deſcendens ab Eminentiſſimo Jo: Carolo Bandi Forocornelienſium Epiſcopo, ejuſdemque Eccleſiæ Clero, ac Magiſtratu exceptus, inde ad Epiſcopale Palatium, in quo noctem tranſigere decreverat, perrexit.

Fer.VI. Die 8. Martii hora 13. Eccleſiam Cathedralem ab Eminentiſſimo Epiſcopo ſociatus, iterum repetiit, ibique in ſanctiori ſubterraneo ſacello, in quo SS. Caſſiani Martyris, Petri Chryſologi, & Projecti Corpora adſervantur, Miſſæ adſtitit; tum una cum prælaudato Cardinali Epiſcopo, qui Summum Pontificem uſque ad Eccleſiam B. M. V. de Piratello duobus mille circiter paſſibus a prædicta Civitate diſtantem comitatus eſt, Bononiam verſus iter ſuſcepit.

Bononiam illuſtrem Pontificiæ ditionis Civitatem hora vigeſima fœliciter ingreſſus eſt, & ad Eccleſiam S. Dominici è curru deſcendit adſtantibus Eminentiſſimo Cardinali Ignatio Boncompagno Bononienſis Provinciæ

Digitized by Google

vinciæ Præſide, & Eminentiſſimo Andrea Giovannetti Bononienſium Archiepiſcopo, una cum ejuſdem Civitatis Magiſtratibus, ac præcellentioribus nobilitate viris, quos omnes peramanter Sanctitas Sua excepit.

Eccleſiam ingreſſus ante Auguſtiſſimum Sacramentum fuſis precibus, ad proximum Conventum ab Helveticæ Cuſtodiæ Militibus ſtipatus acceſſit, ubi ad Cubicula opportunè parata contendens, ibidem prædictos Eminentiſſimos ſingulariter admiſit; Inde Civitatis Confalonerium, alioſque Magiſtratus, Clerum, ac proceres ad pedis oſculum excepit.

Die Sabbathi die 9. Martii hora 13. Sanctitas Sua in Eccleſiam deſcendit una cum Regio Hiſpaniarum Infante Ferdinando comitantibus prædictis S. R. E. Cardinalibus, quampluri miſque nobiliorum Ordinum Civibus, & ad Sacellum, in quo Sancti Dominici tam illuſtris in Eccleſia Ordinis Fundatoris ſacræ Exuviæ coluntur, acceſſit, ibique Miſſæ adſtitit, in ſummitate ejuſdem Aræ venerationi expoſita exiſtente inſigni Reliquia ſacri Capitis ejuſdem Sancti Dominici; Qua expleta, Pontifex, aſſociantibus ſupradictis ad Sacrarium perrexit, ut ibi deſideria nobiliorum ordinum expleret, ad pedis oſculum excipiendo nobilitate præcellentes Mulieres, Alumnos Collegii nobilium, quampluresque Religioſos viros.

Summus Pontifex è Monaſterio prædicto ad publicas ædes, in quibus Cardinalis Legatus, ac Confalonerius moram gerunt, accedens, à jam ſupra enunciatis Cardinalibus exceptus ſuperiores hujuſce magnæ ædis manſiones conſcendens innumerum Populum in ampla illa Platea exiſtentem, Apoſtolicam Benedictionem exoptantem, Paternè benedixit; Ac inde inter confertiſſimam Populi multitudinem, Centum pervenit à s. m. Benedicto XIV. Sum. Pont. Civitatis titulo inſignitam.

Aliquo temporis ſpatio in Palatio Eminentiſſimi Bononienſium Archiepiſcopi commoratus, ad Eccleſiam perrexit, ibique ſingulari animi ſui devotione adorato Euchariſtiæ Sacramento, Ferrariam verſus iter proſequuturus diſceſſit.

Ferrariam hora 22. perveniens ad Monaſterium S. Dominici divertens, ante Eccleſiæ fores e curru deſcendit obviam habens Eminentiſſimum Cardinalem Franciſcum Caraſa Ferrarienſis Provinciæ Præſidem, & Alexandrum Matthæi ejuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopum; Clerum, Magiſtratum, nobilioreſque ejuſdem Civitatis proceres, qui omnes plurima humanitate a Summo Pontifice excepti fuere.

Ad Monaſterium inde progreſſus, Cubicula pro Ipſo parata adiit, ibi moram in nocte perſoluturus. Cum Eminentiſſimo Cardinale Legato ſingulariter collocutus, Archiepiſcopum Ferrarienſem admiſit.

Ad pedis inde oſculum admiſſis Magiſtratu, Clero, ac Civitatis Proceribus, in interiora cubicula ſe recepit.

Dominica quarta quadrageſimæ die decima Martii hora undecim cum dimidio Sanctitas Sua in privato Sacello Miſſæ adſtitit, & hora duo

C 5 deci-

Digitized by Google

decima Ferrariam relinquens, a Cardinale Legato ſociatus ad Pontem nuncupatum lacus obſcuri ad ripam Padi cum ſuo comitatu proceſſit. Ibi navigium conſcendit, quamplures ſui comitatus benignè in eodem admittens, reliquis aliis navigia alia ibidem ad hunc finem parata conſcendentibus. Cum autem tunc temporis adveniſſet Comes Bianchi nobilis aulicus Sereniſſimi Sardiniæ Regis, ut ejusdem nomine fauſta Sanctitati Suæ auſpicaretur, eidem Sanctitas Sua, quam gratum hujuſmodi humaniſſimum officium foret, declarans, injunxit, ut Majeſtati Suæ maximas gratias perſolveret.

Hora 14. Naves a Padi ripa ſolutæ, iter verſus Claudienſem Civitatem ſuſcepere.

Spectaculum verò mirabile inſpicientium oculis continuo offerebatur, vaſtiſſimas illius peramplì fluminis ripas undique Populo oppletas inſpicere Pontificiam Benedictionem implorante, quam Sanctitas Sua iisdem benignè elargiebatur.

Per Padum flumen progrediens Pontifex prope Corbolam obvium habuit Arnaldum Speroni Adrienſem Epiſcopum, qui Summo Pontifici religioſum ſuum exhibuit obſequium ſingularibus amoris ſignis exceptus.

Progreſſo uſque ad locum dictum le Cavanelle Joannes Benedictus Ciuran Epiſcopus *Claudienſis*, ac non multo poſt Nob. Vir. Bartholomeus Gradenigo, qui gubernio Claudienſis Civitatis præeſt, ut Pontifici Summo obſequium præſtare poſſent advenere; qui ſingulari benevolentia excepti fuerunt. Parique modo admiſſus fuit Vincentius Ranuzzi Archiepiſcopus Tyrenſis Sedis Apoſtolicæ Nuncius apud Rempublicam Venetiarum, nunc delectus Apoſtolicus Nuncius apud Aulam Ulilſiponenſem, qui non multo poſt Pontificiam Navem aſſequutus fuit.

Hora circiter 24. Claudienſem Civitatem attingens, ad ripam ante Palatium Nob. Viri Bartholomei Graſſi, ubi in nocte Summus Pontifex commoraturus erat, appellens, ibidem è Navi in terram undique pannis rubris obductam deſcendens, obviam habuit quamplures Epiſcopos, præſtantiores illius antiquæ Civitatis perſonas, plurimoſque alios, qui illuc ex aliis Civitatibus advenerant.

Palatium conſcendens nobiliori, maximoque ſumptu ornatum, Equitem Petrum Aloyſium Contarenum, & Ludovicum Maninium, ambos S. Marci præfulgenti Procuratoria dignitate inſignitos, & a Sereniſſima Republica ad obſequia Sanctitati Suæ per integram ejusdem Reipublicæ ditionem præſtanda uſque ad Auſtriaci ſtatus confinia delectos, ſumma humanitate primos omnium admiſit, iiſque gratos animi ſui ſenſus aperiens ſingulari benignitate excepit.

Admiſſo inde Bartholomeo Gradenigo Claudienſis urbis gubernio Præpoſito, ſingillatim etiam excepit Archiepiſcopum Tyrenſem Apoſtolicum Nuncium, Nicolaum Giuſtiniani Epiſcopum Patavinum, Joannem Bene-

Digitized by Google

Benedictum Cioran Epiſcopum Claudienſem , Joannem Naui Epiſcopum Brixienſem, Andream Benedictum Ganaſſoni Epiſcopum Feltrinum, Franciſcum Condulmerium Epiſcopum Famauguſtanum , Stephanum Dominicum Sceriman Epiſcopum Caprularum , Antonium M. Gardini Electum Eccleſiæ Cremenſis , Joannem Badoerium Abbatem Aſolæ Epiſcopum Cidonienſem , ac etiam ad pedis oſculum admiſſis quamplurimis præcellentibus nobilitate proceribus , aliiſque Eccleſiaſticis perſonis , quæ illuc ad præſtandum Summo Pontifici obſequium convenerant , in interiora cubicula ſe recepit .

Fer II. Die 11. Martii hora 13. in privato Sacello ibidem exiſtente, ſumma elegantia ornato, Sacrificio Miſſæ adſtitit , inde navem conſcendit una cum præfatis duobus S. Marci Procuratoribus , & reliquo Comitatu , prout externa die ; Additis tamen duabus Navibus elegantia ſumma , ac nobilitate conſtructis , & ornatis , quæ a ſupra jam recenſitis Nobilibus viris S. Marci Procuratoribus paratæ fuere , ut Summus Pontifex iiſdem uti poſſet .

Hora 14. a littore ſolvens , per Medoacum flumen , progreſſus ad locum le Gamberare nuncupatum obvium habuit Fridericum M. Joannelli Venetiarum Patriarcam .

Ad locum inde Fuſinam dictum , ubi in Lacunam patet ingreſſus , Sanctitas Sua in primam a Procuratoribus nobiliter paratam Navem pertranſiens , ibique una cum Apoſtolico Nuntio , Marcucci Patriarcha Conſtantinopolitano , Conteſſinio Archiepiſcopo Athenarum , ac S. Marci Procuratoribus jam ſupra enunciatis , iter per præfatam Lacunam fuit proſequutus inſequente alia pari modo nobiliter ornata Navi cum quibusdam aliis ex Pontificio Comitatu , in cæteris inde navibus ſubſequentibus reliquis omnibus, qui in Sanctitatis Suæ famulatu erant.

Iter verſus Meſtram progrediens , appulit ad locum Malghera nuncupatum , ubi è Navi deſcendit , tum Meſtram hora 24. cum integro ſuo Comitatu advenit , & ad nobile Palatium Procuratoris Erizzo è curru deſcendit a quamplurimis Epiſcopis , & ab innumera nobilium Venetorum Procerum multitudine exceptus .

In ſuperiora Palatii Cubicula aſcenſo Pontifice , Marchionem Durazzo S. Cæſareæ Majeſtatis apud Rempublicam Venetam Oratorem , & inde Marchionem de Squillace Regis Catholici apud eandem Rempublicam pariter Oratorem ad peculiare colloquium admiſit. Eodemque prorſus modo ac ſingillatim obſequia excepit Franciſci Juſtiniani Epiſcopi Tarviſini, Pauli a Ponte Epiſcopi Torcellani, P.Quirini Abbatis S.Georgii Majoris Ordinis S. Benedicti , prætereaque una ſimul admiſit Epiſcopos Patavinum , Brixienſem , Claudienſem , Feltrienſem , Famauguſtanum , Caprularum , & Electum Eccleſiæ Cremenſis , qui omnes , licet in Claudienſi Civitate obſequium Summo Pontifici exhibuerint , attamen huc etiam convenerant , ut ſinceram erga eundem ipſorum devotionem omni , quo poſſent , modo comprobarent .

Pro

Proceribus Venetis, nobilibuſque mulieribus, qui magno numero illuc acceſſerant, pariter omni humanitate exceptis, tandem in interiora Cubicula ſe recepit.

Fer. III. Die 12. Martii in Sacello ejusdem Palatii Miſſa de more celebrata fuit, & hora 15. inter innumeram cujuſcumque ordinis populi multitudinem iter Tarviſium verſus arripuit, equeſtribus Militibus præcurrentibus, aliiſque currum Sanctitatis ſuæ ſubſequentibus.

Ad Eccleſiæ Cathedralis Tarviſienſis fores, gradum ſiſtens, a Paulo Franciſco Juſtiniano Tarviſino Epiſcopo, Nob. Viro Marco Zen Civitatis Præſide, Clero, quamplurimiſque nobilibus exceptus, & Eccleſiam ingreſſus, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum publicæ adorationi expoſitum, veneratus fuit, inde iter proſequutus Sacile verſus, ubi in Domo Ludovici Flangini S. Romanæ Rotæ Auditoris noctem tranſigere decreverat.

Hora 22. Sanctitas Sua illuc pervenit, ac in præfato Palatio a Marco Zagurri Epiſcopo Cenetenſi, a nobili viro Nicolao Pizzamanno ejuſdem loci Præſide, ab Equite Andrea Renier Sereniſſimi Venetiarum Ducis filio, aliiſque permultis nobilibus, exceptus fuit.

Fer. IV. Die 13. Martii hora circiter 15. Utinum verſus, Reipublicæ Venetæ Civitatem florentiſſimam, contendit.

Hora 22. circiter Utinum attigit, & ad Palatium Comitis Antonini, inter confertiſſimum populum contendens, ibidem à Hieronymo Gradenigo Utinenſi Archiepiſcopo, Bonifacio a Ponte Epiſcopo Juſtinopolitano, Nob. viro Joanne Barbaro Utinenſi Civitati Præpoſito, Clero, aliisque nobilibus Proceribus exceptus fuit.

Superiora Palatii Cubicula conſcendit, ac Utinenſem Archiepiſcopum, Epiſcopum Juſtinopolitanum, ac Civitatis Præſidem ad ſingularia colloquia excepit, plurimoſque alios tam Cleri Utinenſis, quam Civitatis procerum ad pedis oſculum admiſit.

Quoniam vero Sereniſſimæ Venetæ Reipublicæ Dominii confinia proxima erant, Sanctitas Sua, ut peculiarem ſuam benevolentiam, gratumque animum exhiberet erga ſæpe jam laudatos Nob. Viros Equitem Contarenum & Ludovicum Maninium S. Marci Procuratores, qui eumdem in itinere ſummo ſtudio, ac cura comitati fuerant, Contarenum pretioſa precaria corona donavit, Maninium autem adhuc Equeſtri Ordine non inſignitum, hujuſmodi honore decoravit.

Fer. V. 14. Martii Utinum relinquens Goritiam pervenit, ibi in nocte commoraturus in manſione, quæ juſſu, ac munificentia Cæſareæ Majeſtatis, tam ibi, quam aliis etiam in locis, in quibus in nocte Sum. Pontifex Auſtriacas ditiones percurrens, immorari debebat, opportunè, ac ſummo ſtudio paratæ jam fuerant.

Obvium ibi habuit Joſepum Garampi Archiepiſcopum Epiſcopum Montis Faliſci Apoſtolicum apud Cæſarem Nuncium, Comitem de Cobentzl ab Imperatore delectum, ut Summum Pontificem in itinere comi-

Digitized by Google

comitaretur, Generalem Eſtherafi, Eccleſiæ Metropolitanæ Clerum, quampluresque alios Magnates.

Cohors militum, tam hic, quam etiam aliis in ſtationibus pro Sanctitate Sua deſignatis, agmine facto, ad ſacræ ejusdem Perſonæ cuſtodiam aderat. Sanctiſſimus Pater ſumma humanitate exceptis Apoſtolico Nuncio, Comite de Cobentzl, reliquiſque omnibus, ad interiora cubicula ſe recepit.

Fer. VI. 15. Martii hora 12. ad Cathedralem Eccleſiam acceſſit, ut Miſſæ Sacrificio adeſſet, inde Adelsbergium ſe contulit, ibique a Franciſco Filippo Inzaghi Epiſcopo Tergeſtino, quamplurimiſque aliis obſequioſè exceptus fuit.

Sabbato 16. Martii ab Adelsbergio Laubacum divertit ubi in Palatio Ordinis Theutonici illi adſtitere Vincentius de Scrottenbach Epiſcopus Lavanmundenſis, & Carolus ab Herberſtein Epiſcopus Laubacenſis, multique alii proceres, qui à Summo Pontifice ſingulari benignitate excepti fuere.

Dominica 17. Martii Cillam contendit.

Fer. II. 18. Martii è Cilla Marpurghum acceſſit.

Fer. III. 19. Martii Græcium petiit, ubi a Joſepho ab Arco Epiſcopo Seccovienſi, à Comite Pozthazky Lieſteſtein Civitatis Præſide, ab illuſtrioribus ejusdem Civitatis proceribus, & a Prælato Monaſterii S. Lamberti Ordinis Ciſtercienſis, in ejusdem Monaſterii Hoſpitio exceptus fuit.

Fer. IV. 20. Martii hora 13. Sanctitas Sua ad Eccleſiam B. Mariæ Virginis de Succurſu nuncupatam, Ordinis Minorum Conventualium acceſſit, ibique ab Epiſcopo Seccovienſi, prædictique inſtituti alumnis, omni Eccleſiaſtico ſervato ritu exceptus, Miſſæ Sacrificio ad aram B.M.V. celebrato, adſtitit; inde, ut communibus omnium deſideriis morem gereret, Apoſtolicam benedictionem elargitus, è Græcio Motenum in Styria perrexit.

Fer. V. 21. Martii Stupachum digreſſus fuit.

Fer. VI. 22. Martii è Stupacho Vindobonam feliciter pervenit.

Vindobonæ Summus Pontifex à die 22. Martii, uſque ad 22. Menſis Aprilis diem in Imperiali Palatio commoratus fuit.

Summo Pontifice Vindobonæ conſiſtente, Cæſareæ Majeſtatis mandato ſtatutum fuerat, ut Nobiles Excubiæ, dum domi moraretur, in ejusdem anteriori aula adeſſent, eodem ſervato ordine, prout in anteriori Imperiali aula, idemque ordo ſervaretur, dum eum per Urbem progredi contingeret.

Cum igitur Fer. II. majoris Hebdomadæ Feſto Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis dicata, ad Eccleſiam Ordinis S. Franciſci Cappuccinorum, inibi Miſſæ Sacrificium celebraturus, pergere conſtituerit ex Imperiali Palatio illuc divertens, aliquibus equitibus præcedentibus, Papalis Crux a ſuo delatore equitante delata Pontificis currum anteibat; Summus

Digitized by Google

mus Pontifex in nobili Curru ſejugo , Franciſco Marcucci Patriarcha Conſtantinopolitano , & Joſepho Maria Conteſſinio Archiepiſcopo Athenarum ipſum inſervientibus , Crucem ſequebatur . Currum cuſtodiebant duæ nobiles excubiæ Ungaricæ , duæque Gallicianæ patrio more indutæ; Duo alii Currus ſimiliter ſejugi Pontificem comitabantur, in quorum primo cum præſulibus Sanctitatis Suæ famulitio addictis locum occupabat Nobilis Aulicus Imperialis Aulæ , qui unaquaque die a Majeſtate Sua delectus fuerat , ut in Intimo Cubiculo apud Pontificem adeſſet , eodem fermè pacto , ac ordine , ut in Imperatoris aula ſervari ſolet. In tertio tandem curru , reliqui Pontificis familiares veniebant .

Hac narrata methodo Summus Pontifex ſemper per Urbem prodiit, niſi cum una Cæſar ipſe prodiret. Præterea a ſuperius deſcripto ordine aliis vicibus in hoc tantummodo recedebatur quod Pontifex loco Patriarchæ Conſtantinopolitani, & Archiepiſcopi Athenarum, duos ex Epiſcopis, qui ex Bohemiæ , & Ungariæ Regnis , Moravia , aliiſque Auſtriacis ditionibus Viennam advenerant , Epiſcopalis Conſecrationis prioritatis ordine ſervato , ſecum in curru deducebat .

Fer. V. in Cœna Domini die 28. Martii , Sacro in Imperiali Sacello S. Joſephi celebrato , ſacraque Euchariſtia refectis Cæſarea Joſephi II. Majeſtate , & Regio ejuſdem Fratre Archiduce Maximiliano Magno Ordinis Theutonici Magiſtro ; Miſſæ ſolemni a Reverendiſſimo Joſepho Garampi Apoſtolico apud Cæſarem Nuncio in templo Aulico fratrum excalceatorum Ordinis S. Auguſtini celebratæ adſtitit e Choro . Inde ad Eccleſiam deſcendit & ſacris veſtibus exornatus , Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ad Sacellum , in quo pro ſubſequentis diei ſacra functione cuſtodiendum erat , cum ſolemni ſupplicatione detulit , ibique de more repoſuit ; Aſſiſtentibus Sanctitati Suæ EE. Cardinalibus Batthyani , & Herzan , ac inſuper etiam adſociante Eminentiſſimo Migazzi , Cardinalitiis Cappis indutis .

In aula inde Imperialis Palatii pedes duodecim pauperibus ſenibus juxta Eccleſiæ ritum lavit , Cæſarea Majeſtate adſtante , iiſdemque in altera magna aula cibos ad Menſam præbuit .

Fer. VI. in Paraſceve 29. Martii hora tertia poſt meridiem, univerſis aulæ Imperialis proceribus Sanctitatem Suam præcedentibus , Regio Principe Maximiliano Archiduce Auſtriæ comitante , una cum Eminentiſſimis Chriſtophoro de Migazzi Archiepiſcopo Viennenſi , ac Joſepho à Batthyani Archiepiſcopo Strigonienſi Ungariæ Primate , ſubſequentibus inde aliis Epiſcopis , qui Vindobonam advenerant , a nobilibus Excubiis Alemannica , Ungarica , ac Galliciana ſtipatus , ad venerandam , juxta Germaniæ morem , ſacram Euchariſtiam , in ſepulturæ Domini Noſtri Jeſu Chriſti myſterium , ac memoriam fidelium devotioni , & pietati expoſitam acceſſit , ac quinque in Eccleſiis pium hunc pietatis , ac Religionis actum ſumma innumeri inſpectantis populi veneratione fuit exequutus .

Do-

Digitized by Google

Dominica 31. Martii Solemnitate Paſchali Reſurrectionis Domini Noſtri Jeſu Chriſti recurrente hora 14. italica prænobili Sejugo Curru deductus, ibidemque ab Emis Cardinalibus Migazzi, & Batthyani comitatus, nobilibus excubiis currum inſequentibus, ad Metropolitanum S. Stephani Vindobonenſe templum Sanctitas Sua acceſſit, ubi Sacram Liturgiam ſolemni ritu, conſuetis Cæremoniis ſervatis, perfecit, Cardinalibus Joſepho à Batthiani, & Franciſco Herzan Diaconorum aſſiſtentium, ac Cardinali Chriſtophoro de Migazzi Epiſcopi pariter aſſiſtentis, munus explentibus; præſentibus etiam pluribus Epiſcopis, ac multis Monaſteriorum Prælatis Pluviali, ac Mitra decoratis. Ut autem in hac ſacra ſolemni functione nihil omnino deeſſet ad ſplendorem, ac reverentiam inſpicientium animis conciliandam, Cæſareæ Majeſtati maximè cordi fuit, curavitque inſuper, & duos prænobiles viros delegit, Schwarzenbergium, ac Averſpergium, ambo Sacri Romani Imperii Principes, ut miniſterium pro manuum lotione Summi Pontificis in ſacra functione exequerentur.

Splendidior certè, ac æterna memoria digna ſacra hæc ſolemnis actio extitiſſet, ſi Sacra Cæſarea Majeſtas, prout vehementer optabat, præſens in parato Solio adfuiſſet, quod ſummo ejusdem animi dolore, corporis infirmitate detentus exequi non valuit.

Expleto Solemni Sacro ad Palatium tabularii Bellici proceſſit, ibique Pluviali, ac Pontificia thiara ornatus, ad podium ſupra Eccleſiam novem Angelorum choris dicatam, exiſtens, nobiliori forma, aulæiſque auro circumfuſis, ac ſplendentibus, undique ornatum, acceſſit, ibique confertiſſimo, ac penè innumero populo Pontificalem benedictionem, conſuetis fuſis precibus, cum Plenaria Indulgentia fuit elargitus, obſtrepentibus interim tormentis bellicis Vindobonenſis arcis, ac feſtivo ſonitu perſonantibus Eccleſiarum ejusdem Urbis Campanis.

Fer. VI. 19. Aprilis Conſiſtorium publicum in magna Aula Palatii Imperialis habuit, in quo Pileum Cardinalitium tradidit EE. Cardinalibus Leopoldo de Firmian, ac Joſepho à Batthiani, Eccleſia S. Petri in Monte Aureo, eorum primo, ac S. Bartholomæi in Inſula, ſecundo ex ipſis in titulum adſignata.

Fer. II. 22. Aprilis Vindobonam relinquens, Medelcium ſe contulit, quo Cardinalis Migazzius venerat, ut eum exciperet.

Fer. III. 23. Aprilis Medelcio diſcedens, poſtquam Miſſæ a Cardinali celebratæ aſtitiſſet, Enſiam venit, & ad S. Floriani Monaſterium digreſſus fuit, ibique exceptus a Cardinali de Firmian; quo adhuc præcurrente Lentium venit Principem ſuperioris Auſtriæ Urbem; ubi e Podio magnifice inſtructo Benedictionem elargitus eſt immenſo Populo in ſubjecta magna Platea congregato Militum agmine circumfuſa.

Fer. IV. 24. Aprilis Aurinianum attigit.

Fer. V. 25. Aprilis Auriniano relicto, AltOettinghium acceſſit, ubi

Digitized by Google

ubi a Hieronymo Colloredo Archiepiſcopo Salisburgenſi, à Principe de Bienkerſeld Sereniſsimi Electoris Palatini Nepote, plurimiſque aliis nobilibus proceribus, qui illuc ejusdem Sereniſsimi Electoris juſſu, ut Summo Pontifici obſequium præſtarent, advenerant, exceptus fuit.

Fer. VI. 26. Aprilis Monachium pervenit.

Monachii à die 27. Aprilis, uſque ad integram diem primam Menſis Maii commoratus fuit.

Dominica 28. Aprilis Miſſæ Sacrificium confecit in Eccleſia Clericorum Regularium Theatinorum ejusdem Civitatis, præſentibus Sereniſsimis Electoribus Trevirenſi, ac Palatino. Circa duodecimam verò diei horam more germanico in prænobili curru ab octo equis tracto una cum laudatis Sereniſſimis Electoribus Trevirenſi ac Palatino, præcedente Equitum cohorte, nobilibus aulicis ſplendidiſſimis indutis veſtibus ante prædictum currum gradientibus, ejusdem Electoralis aulæ Adminiſtris prope currum exiſtentibus, Ephebis, ac Helveticæ cuſtodiæ militibus currum undique ſtipantibus, agmen claudente alia equitum cohorte, ad amplum Civitatis Monacenſis forum acceſſit, ubi peramplum podium ibidem conſtructum ſummaque magnificentia exornatum conſcendens, benedictionem Apoſtolicam confertiſſimo populo ibi conſiſtenti, fuit elargitus.

Fer. II. die 29. Aprilis Sacrificium Miſſæ Deo obtulit in primaria ejusdem Civitatis Eccleſia Collegiata S. Mariæ Virgini dicata, adſtantibus pariter præfatis Sereniſſimis Electoribus.

Fer. III. die 1. Maii Sacram Liturgiam Sanctitas Sua explevit in interiori Electoralis Palatii Sacello, mole quidem non amplo, mirabili tamen magnificentia extructo, ſingularibus, pretioſiſque ornamentis undique præfulgenti.

Fer. V. 2. Maii Monachio diſceſſit, Auguſtamque Vindelicorum digreſſus obviam prodeunte Sereniſſimo Electore Trevirenſi Epiſcopo Auguſtano; & ab univerſo ejusdem Civitatis utroque Clero exceptus, ac ad Cathedralem Eccleſiam longo itinere deductus, expletis ibidem ſacris ritibus a Romano Pontificali præſcriptis, ad Epiſcopale Palatium acceſſit, ubi per integram diem quintam ejusdem Menſis conſtitit. *

Fer. VI. 3. Maii incruentum Miſſæ Sacrificium in Cathedrali Eccleſia Auguſtana perfecit, Sereniſſimo Electore Trevirenſi aſſiſtente.

Sabbato die 4. Maii ad Eccleſiam inſignis Monaſterii S. Udalrici una cum Sereniſſimo præfato Electore accedens, ibi immaculatam hoſtiam Deo obtulit.

Dominica die 5. Maii, confecto Miſſæ Sacrificio in Palatii Epiſcopalis Sacello, Summus Pontifex ad Cathedralem Eccleſiam progreſſus, ibidem ſolemni Miſſæ a Sereniſſimo Electore, Auguſtano Epiſcopo, Pontificali ritu celebratæ, Pluviali, ac Mitra ornatus in Solio conſiſtens

---

* Quæ Auguſtæ geſta ſunt, fuſius continentur in deſcriptione Germanica, impreſſa Auguſtæ Vindelicorum Typis Johann. Michaelis Spaeth, & Italice traducta a Canonico Simone Daſer Auguſtano.

Digitized by Google

ſtens adſtitit; aſſiſtente Maximiliano Chriſtophoro de Rodt Epiſcopo Conſtantienſi, univerſoque ejusdem Cathedralis Eccleſiæ Auguſtanæ Clero, Elargita inde innumero populo in platea ante Epiſcopale Palatium conſiſtenti, conſueto ſacro ritu, præcibuſque effuſis, Pontificali benedictione, cum Plenaria Indulgentia.

Fer. II. die 6. Maii Auguſta Vindelicorum diſcedens, ab equitum Cohorte tam Sereniſſimi Epiſcopi quam Civitatis deductus. Abudiacum conceſſit.

Fer. III. die 7. Maii Abudiaco Oenipontem proceſſit, hoſpitatus ibi in Imperiali Palatio.

Fer. IV. die 8. Maii ab Oeniponte Brixinium petiit a Joſepho a Spaur Epiſcopo exceptus.

Fer. V. die 9. Maii Aſcenſioni D.N.J. Chriſti Sacra, Miſſæ Sacrificio confecto in Cathedrali Eccleſia Brixinienſi adſtante Epiſco po & Clero, Brixinio Bocenum ſe conferens, Tridenti aliquantiſper commoratus, apud Epiſcopum, mox Cathedralem Eccleſiam, ac aliam S. Mariæ ob Concilium Generale Tridentinum ibi habitum, percelebrem, inviſit.

Fer. VI. die 10. Maii Roboretum digreſſus fuit.

Sabbato die 11. Maii Veronam acceſſit, ubi inter quamplures alios obviam habuit Nob. Virum Abundium Rezzonico Almæ Urbis Senatorem S. mem. Clementis PP. XIII. ex Germano fratre Nepotem, qui ſummis benevolentiæ ſignis a Sanctitate Sua exceptus, eundem inde in itinere uſque Forocornelium proſequutus fuit.

Dominica die 12. Maii Veronæ moram geſſit, ac in Cathedrali Eccleſia Sacrum confecit; ibique ſupra Sepulcrum cl. mem. Card. Petri Pamphilii, qui in dicta Civitate 4. Decembris die anni 1780. obierat, preces fudit.

Fer. II. die 13. Maii Verona Patavium divertit, ac ad percelebre Monaſterium S. Juſtinæ Ord. S. Benedicti progrediens, ibi conſtitit, a Nobili Viro Equite Aloyſio Mocenigo prædefuncti Sereniſſimi Venetiarum Ducis filio, Civitatis Patavinæ Præſide exceptus, qui curam omnem adhibuerat, nilque intentatum reliquerat, ut Summi Pontificis adventus omnibus ſignificationis, ac publicæ lætitiæ ſignis ab univerſis Civitatis Ordinibus, celebraretur.

Fer. III. die 14. Maii Patavii moram geſſit, ac in Templo S. Antonio Patavino Sacro, Miſſam celebravit.

Fer. IV. die 15. Maii Patavio relicto, Venetias appulit a Sereniſſimo Venetiarum Duce, ac Venetis proceribus ſolemni pompa obviam prodeuntibus ad S. Georgum in Aliga.

Venetiis commoratus fuit a die 16. Maii, uſque ad diem 19. Solemniſſimo Pentecoſtes feſto Sacram, in qua Sacrificio Miſſæ in Eccleſia SS. Joannis, & Pauli ordinis S. Dominici confecto, inde una cum viginti quatuor Epiſcopis, ac duobus S. R. E. Cardinalibus Cornelio, ac Boncompagno Sanctitati Suæ aſſiſtentiam præbentibus, in eadem Eccleſia

cleſia in parato Sollo conſiſtens, Pluviali, ac Mitra ornatus, ſolemni Miſſæ à Friderico Joannelli Venetiarum Patriarcha, pontificaliter celebratæ, adſtitit; Aſſiſtentibus etiam ſolemni pompa Sereniſſimo Venetiarum Duce Paulo Rejnerio, pluribuſque Reipublicæ proceribus. Expleta Miſſa, extra Eccleſiam, univerſis, qui Miſſæ adſtiterant, comitantibus, procedens, contignationem ſummo ſtudio, ac mirabili artificio in Eccleſiæ prædictæ foro erectam, ſingulari, ac exquiſitiori modo ornatam, conſcendit, ibique Apoſtolicam benedictionem Pontificali ſervato ritu, immenſo populo ibi exiſtenti, cum Plenariæ indulgentiæ conceſſione, fuit elargitus.

Eadem Dominica die 19. Maii hora 20. Venetiis abiens, Patavium iterum repetiit.

Fer. II. die 20. Maii Patavio Ferrariam digreſſus fuit, ibique obviam habuit cum Eminentiſſimo Cardinali Caraſa Provinciæ præſide, Eminentiſſimum Cardinalem Carolum Victorium Amedeum à Lanceis, qui Taurino Ferrariam advenerat, ut Summo Pontifici obſequium preſtaret.

Fer. III. die 21. Maii Ferrariæ moram geſſit, ac Miſſæ Sacrificium in Eccleſia S. Dominici celebravit.

Fer. IV. die 22. Maii in Sacrario Eccleſiæ Metropolitanæ Ferrarienſis Conſiſtorium ſecretum habuit præſentibus Eminentiſſimis Cardinalibus à Lánceis, Caraffa, & Boncompagno, in quo Alexandrum Matthæi Archiepiſcopum Ferrarienſem Cardinalem declaravit, creatum jam, & in pectore reſervatum die 12. Julii anni 1779.; Inde Miſſæ adſtitit, & in Sacrarium iterum reverſus, Cardinalitio bireto novum Cardinalem decoravit.

Ferraria, his abſolutis, diſcedens Bononiam petiit, ubi Cardinalium à Lanceis, Caraſæ, Durini, è Mediolano huc advenientis, Giovannetti, & Boncompagni obſequia excepit, ibique per duos integros dies commoratus fuit.

Fer. V. die 23. Maii Sacrum celebravit in Eccleſia Metropolitana Bononienſi.

Fer. VI. die 24. Maii ad templum accedens, in quo inſignis B. M. V. imago a S. Luca, ut traditur, depicta, maxima populi illuc continuo confluentis veneratione adſervatur, ac colitur, ibi Sacrum peregit.

Sabbato die 25. Maii Bononiam relinquens Forocornelium perrexit.

Dominica die 26. Maii incruentum Miſſæ Sacrificium in Cathedrali Eccleſia Forocornelienſi perfecit, & aureum Calicem obtulit S. Petro Chryſologo.

Fer. II. die 27. Maii in Aula majori Epiſcopalis Palatii Sanctitas Sua Conſiſtorium publicum habuit, præſentibus Eminentiſſimis Cardinalibus a Lanceis, Caraffa, Bandi, Valenti Gonzaga, Giovannetto, & Boncompagno, Pileoque Cardinalitio præfatum Eminentiſſimum Alexandrum Matthæi, de more ornavit, Eccleſiamque S. Balbinæ in Titulum ipſi aſſignavit.

Fer. III.

Digitized by Google

Fer. III. die 28. Maii Eccleſiam Cathedralem Forocornelienſem maximo ſumptu à fundamentis nobiliter extructam cura Eminentiſſimi Jo: Caroli Bandi Forocornelienſis Epiſcopi, & Sanctitatis Suæ Avunculi, ſolemni ritu in honorem S. Caſſiani Epiſcopi, & Martiris, Deo dicavit, coadjuvantibus Eminentiſsimis Giovannetti Archiepiſcopo Bononienſi, & Matthæi Archiepiſcopo Ferrarienſi, ac expleta Sacra ſolemni actione, diſertiſſimam habuit ad populum Homiliam.

Fer. IV. die 20. Maii Forocornelio diſcedens, Cæſenam proceſſit, ubi per quatuor dies moram geſſit.

Fer. V. die 30. Maii recurrente Solemnitate Sanctiſſimi Corporis Chriſti, ſolemnem ſupplicationem cum Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento peregit à Porticu publici Palatii, ubi magnificum extructum erat Altare ad Cathedralem Eccleſiam, præeuntibus Confraternitatibus, & univerſo utroque ejuſdem urbis Clero, & duodecim Epiſcopis, quatuorque Abbatibus Regularibus Pluviali, ac Mitra ornatis ſupplicationem comitantibus.

Sabbato die 1. Junii Miſſæ Sacrificium confecit in Eccleſia S. Mariæ de Monte Ordinis Caſſinenſis, ibique contulit Sacramentum Confirmationis Angelo Bandi, & Eliſabethæ ejus Sorori, Sanctitatis Suæ ex germana Sorore Pronepotibus.

Dominica die 2. Junii Eccleſiam Ordinis Servorum B. M. V. in ampliorem formam auctam, nobiliuſque ornatam, ſolemni pompa, ac conſueto more dedicavit, coadjuvantibus Epiſcopis, Franciſco Maria Lucatelli Spoletano, & Joſepho Maria Terzi Feretrano, ac peracta Conſecratione Homiliam habuit ad populum.

Fer. II. die 3. Junii humillimis omnium Ordinum ejuſdem Civitatis precibus benignè annuens, ad Cathedralem Eccleſiam acceſsit, ibique ſacris Pontificalibus ornamentis indutus, ſolemni ritu, ac pompa conſuetis precibus aureas Coronas benedixit, iiſdemque Summus Pontifex, pervetuſtam, ac miraculis inſignem imaginem Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ac Beatiſsimæ ejuſdem Matris ſemper Virginis Mariæ, ſuis ipſemet manibus ornavit.

Eadem die hora 20. Cæſena relicta, Ariminum venit.

Fer. III. die 4. Junii Senogalliam petiit.

Fer. IV. die 5. Junii Senogalliæ commoratus fuit.

Fer. V. die 6. Junii Senogallia Anconam acceſsit.

Fer. VI. die 7. Junii Anconæ conſtitit, ac in Eccleſia Cathedrali Sacrificium Miſſæ Deo obtulit.

Sabbato die 8. Junii Lauretum perrexit.

Dominica die 9. Junii peracto in Sacra Lauretana æde Miſſæ Sacrificio, Tolentinum advenit.

Fer. II. die 10. Junii Tolentino, Fulginium attigit.

Fer. III. die 11. Junii Narniam pervenit.

Fer. IV. die 12. Junii Narnia Civitatem Caſtellanam divertit.

Fer. V.

Digitized by Google

Fer. V. die 13. Junii è Civitate Caſtellana Romam fœliciter adveniens, exceptus ad Pontem Milvium ab Eminentiſſimo Card. Jo: Franciſco Albano Sacri Collegii Decano, & ab Eminentiſſimo Card. Leonardo Antonelli primo a Sanctitate Sua in Collegium adlecto unacum iis ad Vaticanam proceſſit Baſilicam, ubi obviam habuit Celſiſſimum, & Eminentiſsimum Dominum Cardinalem Henricum Ducem Eboracenſem Archypresbiterum, & Capitulum, ibique ad Altare SS.Sacramenti, & ad Confeſsionem S. Petri Apoſtoli fuſis precibus, ad Palatium Vaticanum regreſſus fuit, occurrentibus in Aula Ducali Emis DD. Card. Carolo Rezzonico S. R. E. Camerario, Columna Urbis Vicario, Boſchi Majore Pœnitentiario, Gerdilio, & Matthæjo, iiſque dimiſsis ad domeſtica Cubicula acceſsit, excipientibus Sanctitatem Suam in Aula Secretiori Emis Card. Pallavicino à Secretis Status, De Comitibus à Secretis Brevium, Nigrono Pro-Datario, & Jo: Baptiſta Rezzonico à Supplicibus Libellis.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

(2

Digitized by Google

Digitized by Google